

Projekt

z dnia 30 sierpnia 2023 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku”

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901), Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Tarnowie

Jakub Kwaśny

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia ..... 2023 r.

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku

Instytut Badawczy IPC sp. z o.o.

Spis treści

Wprowadzenie	2
I. Część diagnostyczna	3
1. Charakterystyka Gminy Miasta Tarnowa	3
1.1. Struktura społeczna	4
1.2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie Gminy Miasta Tarnowa	8
1.3. Analiza programów oraz aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych	10
2. Analiza zasobów środowiskowych	14
2.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	14
System wsparcia rodziny	14
System wsparcia osób starszych	19
System wsparcia osób z niepełnosprawnościami	23
System wsparcia osób w kryzysie psychicznym	30
System wsparcia osób w kryzysie bezdomności	32
2.2. Analiza zasobów organizacji społecznych	34
2.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych	37
2.4. Analiza zasobów kadrowych	39
3. Problemy i wyzwania w świetle wyników badań terenowych	41
II. Część programowa	46
1. Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych.....	46
2. Analiza kosztów realizacji planu.....	55
2.1. Analiza kosztów realizowanych obecnie usług społecznych	55
2.2. Kalkulacja kosztów realizacji usług po wdrożeniu planu deinstytucjonalizacji usług.....	56
2.3. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu deinstytucjonalizacji usług	65
3. Dostępne zasoby do realizacji usług	66
3.1. Finansowe.....	66
3.2. Materialne	66
3.3. Infrastrukturalne.....	68
4. System monitorowania i oceny.....	69
4.1. Wskaźniki	69
4.2. Opis systemu monitorowania (w tym harmonogram realizacji planu) i osiągnięcia wskaźników oraz ocena skuteczności i efektywności Planu	76
Podsumowanie	78
Bibliografia	79
Spis tabel, wykresów, rysunków, schematów	80

Wprowadzenie

Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 został przygotowany w ramach projektu grantowego pt. *Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych*, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Powierzenie grantu o wartości 774 500 zł nastąpiło w dniu 26.10.2022 r.

Tarnów jest jednym z dwudziestu samorządów lokalnych w Polsce, które realizują projekt opracowania oraz pilotażowego wdrożenia mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych. Głównym celem *Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025* jest wskazanie zakresu niezaspokojonych potrzeb społecznych mieszkańców Tarnowa oraz wyznaczenie w oparciu o nie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym. Opracowanie niniejszego dokumentu umożliwia wyznaczenie priorytetów rozwojowych lokalnej polityki społecznej, a także otwiera dostęp do środków centralnych i regionalnych oraz pochodzących z Unii Europejskiej.

Prace nad przygotowaniem *Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025* prowadzono w sposób partycypacyjny, tj. z udziałem podmiotów i osób zainteresowanych procesem rozwoju usług społecznych na terenie Miasta Tarnowa. Ramy i struktura dokumentu uwzględniają elementy rekomendowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej *Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych*.

I. Część diagnostyczna

1. Charakterystyka Gminy Miasta Tarnowa

Gmina Miasta Tarnowa położona jest w województwie małopolskim przy ujściu rzeki Białej do Dunajca. Tarnów jest miastem centralnym aglomeracji tarnowskiej. Zajmuje powierzchnię 72,38 km², którą zamieszkuje ponad 105,5 tys. mieszkańców¹. Pod względem liczby ludności jest 35. miastem w Polsce i 2. w województwie małopolskim. Największą populację odnotował w roku 1996 – 122 359 mieszkańców. Od tego czasu liczba mieszkańców miasta systematycznie spada. Ma to związek z ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji na pobyt stały. Z prognozy demograficznej GUS wynika, że w 2030 roku liczba mieszkańców miasta spadnie do 98,5 tysięcy².

Rysunek 1 Rynek w Tarnowie

Źródło: tarnow.naszemiasto.pl

Tarnów jest miastem na prawach powiatu, oznacza to, że gmina miejska wykonuje również zadania powiatu. Organem stanowiącym i kontrolnym miejskiego samorządu jest Rada Miejska. Organem wykonawczym samorządu miasta jest Prezydent Miasta, od 2002 roku wybierany w wyborach bezpośrednich. Jednostkami pomocniczymi Gminy Miasta Tarnowa są Rady Osiedli (RO):

Rada osiedla nr 1 **Starówka**
RO nr 2 **Strusina**
RO nr 3 **Piaskówka**
RO nr 4 **Grabówka**
RO nr 5 **Rzędzin**
RO nr 6 **Gumniska-Zabłocie**

RO nr 7 **Krakowska**
RO nr 8 **Mościce**
RO nr 9 **Chyszów**
RO nr 10 **Klikowa**
RO nr 11 **Krzyż**
RO nr 12 **Jasna**

RO nr 13 **Westerplatte**
RO nr 14 **Legionów**
RO nr 15 **Koszyce**
RO nr 16 **Zielone**

Tarnów jest członkiem Związku Miast Polskich. Na terenie miasta działa konsulat honorowy Ukrainy. Ponadto Tarnów jest ważnym ośrodkiem turystycznym, kulturalnym i gospodarczym w Małopolsce, a także węzłem komunikacyjnym przy autostradzie A4 oraz linii kolejowej E30. W przyjętej przez Radę Ministrów koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Tarnów został zaliczony do tzw. ważnych ośrodków regionalnych, czyli grona miast najważniejszych dla rozwoju kraju w perspektywie

¹ Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego 2021, GUS

² Źródło: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>, dostęp: 26.04.2023

najbliższych 20 lat. Miasto jest ośrodkiem przemysłowym z dominującym przemysłem chemicznym i elektromaszynowym. Na terenie Tarnowa funkcjonują liczne instytucje kultury (teatr, kina, muzea).

Co roku w mieście odbywa się Ogólnopolski Festiwal Komедii Teatralnej „TALIA” oraz drugi najstarszy w Polsce festiwal filmowy - „Tarnowska Nagroda Filmowa”. Poza tym Tarnów jest ośrodkiem sportu żużlowego i wspinaczki sportowej. W najwyższej klasie rozrywkowej występują siatkarki zespołu Roleski Grupa Azoty Tarnów i piłkarze ręczni Grupy Azoty Unia Tarnów. W roku 2023 ważnym wydarzeniem sportowym dla Tarnowa była organizacja przez Województwo Małopolskie i Miasto Kraków III Igrzysk Europejskich. W Tarnowie odbyły się rozgrywki w następujących dyscyplinach: badminton, piłka nożna plażowa, piłka ręczna plażowa, wspinaczka sportowa.

W Tarnowie funkcjonuje 64 publicznych szkół i placówek oświatowych (w tym 24 przedszkola, 14 szkół podstawowych, 7 samodzielnych liceów ogólnokształcących, 11 zespołów szkół) i 65 niepublicznych (w tym 24 przedszkola, 9 szkół podstawowych, 10 szkół policealnych). W mieście siedzibę mają 4 uczelnie (Akademia Nauk Stosowanych; Tarnowska Szkoła Wyższa Akademia Nauk Społecznych; Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna; Wyższe Seminarium Duchowne oraz wydziały zamiejscowe 2 uczelni: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II – Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie; Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University – Wydział Zamiejscowy w Tarnowie.³

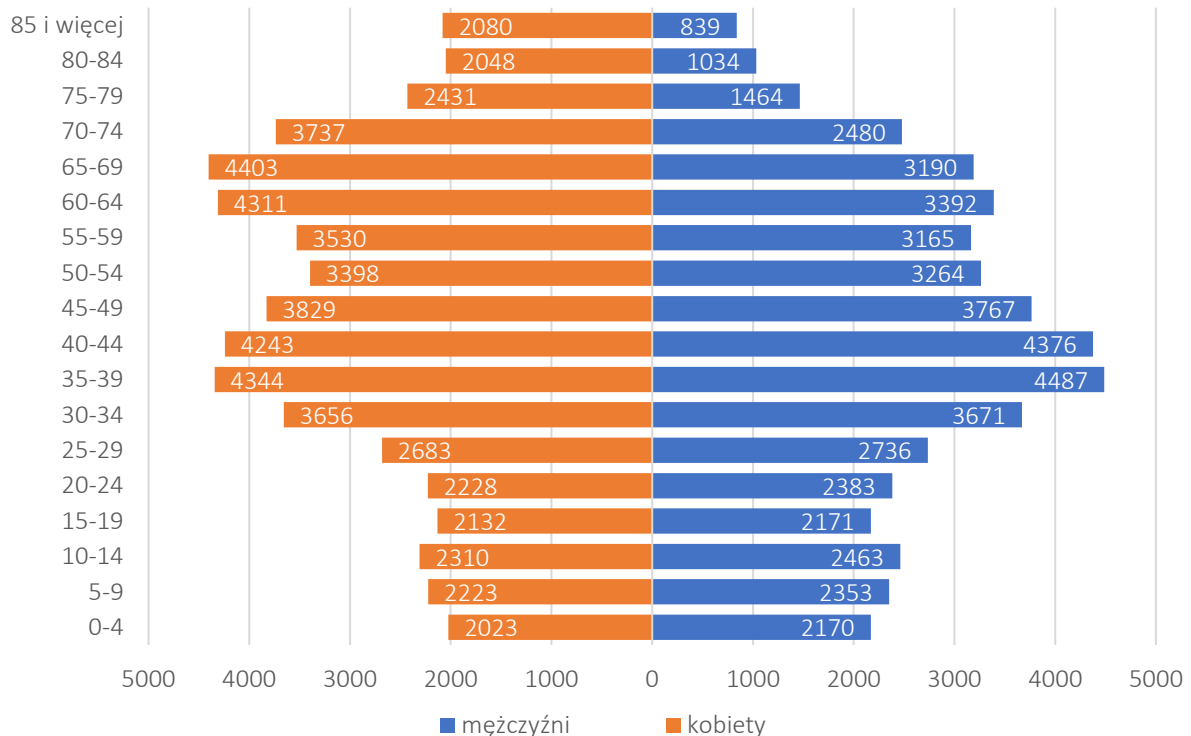
1.1. Struktura społeczna

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2021 Tarnów zamieszkiwało 105 514 osób – 55 609 kobiet (53%) i 49 405 mężczyzn (47%). Struktura płci i wieku ludności Tarnowa nie odbiega od struktury ludności regionu i kraju. W grupach wiekowych poniżej 55. roku życia liczba kobiet i mężczyzn równoważy się (wielkości różnicy wahają się od 0,4% wśród osób między 30. a 34. rokiem życia do 6,8% wśród dzieci poniżej 5 lat). Wśród starszych mieszkańców Tarnowa zdecydowanie przeważają kobiety. W grupie osób po 80. roku życia jest ich ponad dwa razy więcej niż mężczyzn.

---

³ *Raport o stanie miasta 2022*. Tarnów, maj 2023. (<https://tarnow.pl/Miasto/Rozwoj/Raport-o-stanie-miasta>), str. 251, 254

Wykres 1 Piramida wieku ludności Miasta Tarnowa, rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na 31.12.2021

Tabela 1 Struktura ludności – Gmina Miasta Tarnobrzeg

Lp.	Kategoria	Liczba osób
1	Liczba mieszkańców Gminy na dzień 31 grudnia 2021r., w tym:	105 014
	kobiet	55 609
	mężczyzn	49 405
2	Liczba mieszkańców Gminy na dzień 31 grudnia 2021r., z podziałem na wiek:	
	dzieci do 6 roku życia	5 108
	dzieci i młodzież powyżej 6 a 18 rokiem życia	11 143
	osoby powyżej 18 roku życia do lat 60	57 354
	osoby powyżej 60 roku życia do lat 80	25 408
	osoby powyżej 80 roku życia	6 001
3	Liczba osób z niepełnosprawnościami (OzN) na dzień 31 grudnia 2021	19,9 tys.
	Liczba rodzin zastępczych na dzień 31 grudnia 2021	93
	Liczba dzieci objętych pieczęcią zastępczą (rodzinną i instytucjonalną łącznie) na dzień 31 grudnia 2021	215
	Liczba osób w kryzysie bezdomności na dzień 31 grudnia 2021	253 ⁴

* W celu prezentacji jednolitych danych, w tabeli posłużono się liczebnościami za rok 2021. W chwili opracowania dokumentu, dane o strukturze wiekowej ludności Tarnobrzeg w roku 2022 nie były dostępne.

Źródło: dane statystyczne GUS; Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Miasta Tarnobrzeg za 2021 rok

⁴ Liczba osób w kryzysie bezdomności, które w 2021 skorzystały z noclegowni i schronisk dla bezdomnych, za: BDL GUS

Rodziny z dziećmi

Spółeczność Tarnowa tworzona jest przez 38 tys. gospodarstw domowych. Niemal 64% z nich stanowią rodziny (24,2 tys. spośród 38,0 tys.). Zazwyczaj są to gospodarstwa jednorodzinne (21,4 tys.).

Niemal 72% rodzin zamieszkujących w Tarnowie jest tworzonych przez małżeństwa (19,6 tys.). Większość z nich (10,7 tys.) to małżeństwa z dziećmi. Związki niesformalizowane stanowią niecałe 3% rodzin w Tarnowie. Połowa z nich (0,4 tys.) wychowuje dzieci. Samotne rodzicielstwo dotyczy co czwartej rodziny. W zdecydowanej większości są to samodzielne matki z dziećmi. Stanowią one 21,2% ogółu rodzin w Tarnowie (samodzielni ojcowie z dziećmi – 4,0%).

W roku 2022 na terenie Tarnowa funkcjonowały 92 rodziny zastępcze. Pod ich pieczę znajdowało się 136 dzieci. Dziesięcioro dzieci przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej pozostawało 74 dzieci.⁵

Co czwarte gospodarstwo domowe w Tarnowie jest gospodarstwem jednoosobowym (25,5%). W kontekście diagnozy sytuacji społecznej Tarnowa jest to istotna informacja – wskazuje na liczbę osób mieszkających i gospodarujących samodzielnie (9,7 tys.).⁶ W grupie tej znajdują się osoby, które w razie potrzeby wsparcia (choroby, kryzysu psychicznego, niepełnosprawności) z wyższym prawdopodobieństwem niż osoby tworzące rodzinne gospodarstwa domowe, będą wymagały pomocy i wsparcia osób trzecich w codziennym funkcjonowaniu.

Osoby starsze

Tarnów zamieszkuje 31 409 osób powyżej 60. roku życia – 19 010 kobiet i 12 399 mężczyzn. Grupa ta stanowi niemal 30% ogółu ludności miasta i stale się powiększa. Najstarsi mieszkańcy – osoby po 80. roku życia stanowią 6% ludności. Ponad dwie trzecie z nich to kobiety.⁷ Ze względu na fakt, że kobiety statystycznie żyją znacznie dłużej niż mężczyźni, są one w większym stopniu zagrożone samotnością w okresie życia, kiedy potrzebne jest wsparcie i pomoc innych osób.

W ankiecie przeprowadzonej na potrzeby opracowania niniejszego Programu, co około dziesiąty mieszkańców Tarnowa mający więcej niż 60 lat wskazał, że jest osobą samotną. W grupie mieszkańców między 60. a 80. rokiem życia jest to 7,1%, natomiast wśród osób powyżej 80. roku życia aż 27,3%. Odnosząc te dane do liczby ludności Tarnowa można oszacować, że miasto zamieszkuje około 3,4 tys. samotnych osób starszych (po 60. roku życia).

---

⁵ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 56, 72, 73

⁶ Wstępne dane z Narodowego Spisu Powszechnego 2021, GUS: <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp: 04.04.2023

⁷ Zgodnie z danymi BDL GUS, wg stanu za rok 2021

Osoby z niepełnosprawnościami (OzN)

Według danych wstępnych Narodowego Spisu Powszechnego 2021, Tarnów zamieszkuje 19,9 tys. osób z niepełnosprawnościami – 11,45 tys. kobiet i 8,45 tys. mężczyzn. Od poprzedniego spisu powszechnego ogólna liczba osób z niepełnosprawnościami wzrosła w Tarnowie o 17,7%. Istotnie większy wzrost odnotowano w odniesieniu do grupy kobiet – o 20,2% (wśród mężczyzn – 13,1%) .

W pewnym stopniu wynika to ze zjawiska starzenia się społeczeństwa. Zdecydowana większość OzN to osoby w wieku poprodukcyjnym. Grupa ta każdego roku powiększa się. Jednocześnie wśród seniorów odsetek OzN, jest większy niż wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Osoby w kryzysie bezdomności

W Tarnowie zadania z zakresu pomocy osobom w kryzysie bezdomności realizuje między innymi Schronisko dla osób bezdomnych „Dom dla bezdomnych Mężczyzn Caritas Diecezji Tarnowskiej”.⁸ W roku 2022 z jego usług skorzystało ogółem 236 osób.⁹ Liczba ta zgadza się z danymi GUS, który udostępnia informacje o liczbie osób bezdomnych w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych w danym roku sprawozdawczym.

Należy zauważyć, że nie wszystkie osoby w kryzysie bezdomności korzystają ze wsparcia instytucji pomocy społecznej. Ostatnie ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych odbyło się w lutym 2019 roku. Zgodnie z jego wynikami na terenie Gminy Miasta Tarnowa przebywało łącznie 193 osoby w kryzysie bezdomności (178 mężczyzn i 15 kobiet).¹⁰ Według danych GUS w tym samym roku z noclegowni i schroniska dla bezdomnych w Tarnowie skorzystało 158 osób. Wykorzystując powyższą proporcję można oszacować, że w roku 2022 na terenie miasta przebywało 288 osób w kryzysie bezdomności.

Obecna trudna sytuacja gospodarcza (wysoka inflacja, wysokie ceny najmu i kupna mieszkań, niepewna sytuacja na rynku pracy) mogą prowadzić do zwiększenia problemu bezdomności. Zagrożone są nim szczególnie osoby opuszczające pieczę zastępczą, osoby opuszczające zakłady karne, osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Osoby w kryzysie psychicznym

W roku 2022 Gmina Miasta Tarnowa ponosiła koszty odpłatności za pobyt 100 mieszkańców Tarnowa w domach pomocy społecznej (DPS) dla osób psychicznie chorych, znajdujących się na terenie innych powiatów. W samym Tarnowie tego typu DPS nie funkcjonuje. Poza tym ośmiu mieszkańcom Gminy Miasta Tarnowa zapewniono specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.¹¹

---

⁸ W ramach zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej pn. „Udzielane wszechstronnej pomocy osobom bezdomnym” realizowanego przez Caritas Diecezji Tarnowskiej.

⁹ *Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok*, str. 78

¹⁰ Źródło: https://www.malopolska.uw.gov.pl/default.aspx?page=pomoc_dla_bezdomnych, dostęp: 17.05.2023

¹¹ *Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok*, str. 28, 34

Faktyczna liczba osób w kryzysie psychicznym jest bardzo trudna do oszacowania. Wynika to z faktu, że trudności w sferze psychicznej mogą mieć bardzo różne źródło (choroba; wrodzone skłonności; trauma; długotrwały, silny stres; uzależnienie od alkoholu i/lub narkotyków), a osoby ich doświadczające nie zawsze szukają pomocy.

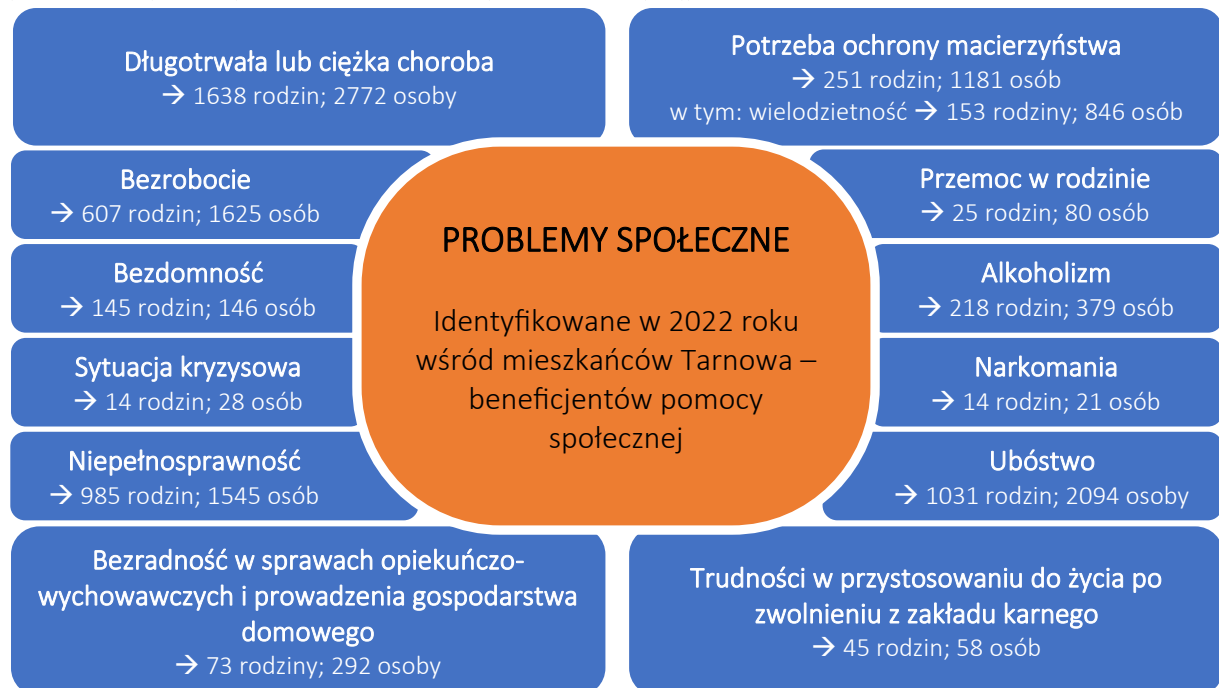
1.2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie Gminy Miasta Tarnowa

Problemy powodujące największe zagubienie i bezradność w samodzielnym przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych wśród beneficjentów Centrum Usług Społecznych (CUS) w Tarnowie, układały się w 2022 r. w następującej kolejności:

- a) długotrwała lub ciężka choroba,
- b) ubóstwo,
- c) niepełnosprawność,
- d) bezrobocie,
- e) potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność.

Poniżej zaprezentowano graficzne ujęcie problemów społecznych zidentyfikowanych w Tarnowie w 2022 r., z uwzględnieniem liczby rodzin i osób w tych rodzinach.¹²

Rysunek 2 Mapa identyfikowanych wśród mieszkańców miasta - beneficjentów systemu pomocy społecznej, problemów społecznych wraz z określeniem poziomu ich występowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok

¹² Tamże

Problemy społeczne występujące w Tarnowie były jednym z tematów diagnozy przygotowanej na potrzeby opracowania *Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023*. Podczas badania ankietowego zapytano o nie mieszkańców miasta. Dwa najważniejsze problemy w mieście wskazane przez osoby biorące udział w ankiecie to migracja ludzi młodych (57,8%) i dostęp do ochrony zdrowia (39,5%). Dla 26,9% ważnym problemem jest także bezrobocie. Blisko co 5. ankietowany podkreśla złą sytuację finansową rodzin (18,9%).¹³

Wnioski pochodzące z analizy danych zastanych znajdują swoje potwierdzenie w wynikach badań przeprowadzonych na potrzeby niniejszego dokumentu. Aby poznać problemy i wyzwania społeczne Miasta Tarnowa, zrealizowano ankietę wśród dwóch grup respondentów – wśród osób korzystających ze wsparcia CUS w Tarnowie oraz wśród ogółu mieszkańców miasta. Obydwie te grupy za największe problemy społeczne uważają ograniczony dostęp do publicznej ochrony zdrowia, bezrobocie oraz uzależnienie od alkoholu. Ponadto beneficjenci CUS licznie zwrócili uwagę na problemy dotyczące osoby starsze (choroby wieku starczego, obniżona sprawność, potrzeba pomocy w codziennych czynnościach). Problemy osób starszych silnie wybrzmiały także podczas badań jakościowych z udziałem przedstawicieli instytucji realizujących usługi społeczne w Tarnowie – pracowników CUS oraz przedstawicieli wybranych organizacji pozarządowych.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań, główne problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie Gminy Miasta Tarnowa to:

1. Problemy i wyzwania społeczne dotyczące rodzin z dziećmi

- a) niedostateczne kompetencje rodzicielskie;
- b) zmniejszenie zainteresowania części rodziców problemami wychowawczymi i edukacyjnymi swoich dzieci oraz przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne osoby lub instytucje;
- c) niewystarczająca liczba rodzin zastępczych;
- d) niewystarczające wsparcie istniejących rodzin zastępczych;
- e) zagrożenie wypaleniem zawodowym rodziców zastępczych;
- f) trudności w usamodzielnieniu się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

2. Problemy i wyzwania społeczne dotyczące osób starszych

- a) wyobcowanie, samotność i niska aktywność osób starszych;
- b) niska satysfakcja z życia związana z problemami zdrowotnymi;
- c) ograniczone środki finansowe, którymi dysponują osoby starsze, niepozwalające na zaspokojenie rosnących z wiekiem potrzeb zdrowotnych (wykup leków, zabiegi rehabilitacyjne, usługi opiekuńcze);
- d) brak nieformalnej sieci wsparcia, który istotnie wpływa na ograniczenie zdolności samodzielnego zaspokajania codziennych potrzeb przez seniorów;
- e) niska dostępność publicznej ochrony zdrowia, szczególnie w zakresie usług lekarzy specjalistów.

---

¹³ Załącznik do uchwały Nr LXXIII/707/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 27 października 2022 r. *Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023*

3. Problemy i wyzwania społeczne dotyczące osób z niepełnosprawnościami

- a) niewystarczająca integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami (poczucie samotności i wykluczenia);
- b) wykluczenie z rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (miejsca pracy niedostosowane do potrzeb OzN);
- c) niska dostępność publicznej ochrony zdrowia, szczególnie w zakresie usług lekarzy specjalistów;
- d) niewystarczające wsparcie systemu rodzinnego, w którym funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami (niewystarczająca ilość świadczeń w zakresie opieki wytchnieniowej).

4. Problemy i wyzwania społeczne dotyczące osób w kryzysie bezdomności

- a) wykluczenie społeczne osób w kryzysie bezdomności;
- b) wysokie zagrożenie uzależnieniem od alkoholu i innych substancji;
- c) problemy zdrowotne - zarówno te, które są następstwem bezdomności, jak i te, które się do niej przyczyniły (niepełnosprawność, choroby psychiczne i somatyczne);
- d) doraźny charakter pomocy kierowanej do osób w kryzysie bezdomności, brak jej prewencyjnego i profilaktycznego komponentu;
- e) niska świadomość i wrażliwość społeczna w zakresie problemu bezdomności, niechęć społeczeństwa wobec pomocy osobom w kryzysie bezdomności.

5. Problemy i wyzwania społeczne dotyczące osób w kryzysie psychicznym

- a) niewystarczająca dostępność pomocy psychologicznej (w tym psychoterapeutycznej i psychiatrycznej; w formach indywidualnych oraz grupowych);
- b) pogarszająca się kondycja psychiczna dzieci i młodzieży przy jednoczesnej bardzo złej sytuacji psychiatrii dziecięcej (brak lekarzy specjalistów, niewystarczająca liczba miejsc w stacjonarnych ośrodkach leczenia psychiatrycznego);
- c) niska świadomość i wrażliwość społeczna w zakresie chorób i zaburzeń psychicznych;
- d) niewystarczająca profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i dorosłych.

1.3. Analiza programów oraz aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych

Podstawowym dokumentem strategicznym Gminy Miasta Tarnowa jest **Strategia Rozwoju Miasta – Tarnów 2030** (przyjęta Uchwałą nr LXX/679/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 15 września 2022 r.). Zgodnie z jej zapisami „*Główną aspiracją Tarnowa jest odblokowanie i wzmacnianie lokalnych potencjałów oraz włączenie i zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe miasta*”. Sformułowane cele strategiczne rozwoju odnoszą się do trzech wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego. W wymiarze społecznym celem strategicznym jest sprawienie, by Tarnów był miastem o wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniającym lokalną wspólnotę. Do zakresu realizacji usług społecznych odnosi się w szczególności kierunek działań **1.3 Wspieranie bezpieczeństwa i wrażliwości społecznej**. Działania założone w ramach tego kierunku to:

- a) Realizacja aktywnej polityki społecznej i przeciw wykluczeniu dla starszych i dzieci;
- b) Rozwój specjalistycznych usług wynikających z wzrastającej długości życia i starzenia się społeczeństwa;
- c) Wzmacnianie miejskiej oferty medycznej i ochrony zdrowia;

- d) Rozwój oferty mieszkaniowej dostosowanej do potrzeb osób z dysfunkcjami;
- e) Rozwój przyjaznych rodzinie inicjatyw wspierających aktywność na rynku pracy (w szczególności opieka nad dziećmi i seniorami).

Drugim niezwykle ważnym dokumentem strategicznym jest **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta - Tarnów 2030** (przyjęta Uchwałą nr LXVII/657/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 30 czerwca 2022 r.). Misją Strategii jest „*Rozwijanie dobrych praktyk tarnowskiego systemu zabezpieczenia społecznego koncentrujące się na eliminowaniu problemów jednostkowych i społecznych wśród mieszkańców miasta*”. Założone cele strategiczne odnoszą się do:

- a) Wzmacniania systemu zabezpieczenia społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy społecznej, organizacji rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałania skutkom bezrobocia;
- b) Wspierania rodzin, wspomagania rozwoju dzieci i młodzieży oraz zapewnienia im opieki, w tym w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- c) Rozbudowy systemu wsparcia długotrwale i przewlekle chorych, niepełnosprawnych i starszych mieszkańców miasta;
- d) Rozwoju warunków sprzyjających aktywności mieszkańców miasta do uczestnictwa w sporcie i rekreacji;
- e) Rozbudowy oferty kulturalnej dla mieszkańców miasta ze szczególnym uwzględnieniem tarnowskich rodzin;
- f) Rozbudowy systemu bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej, w tym w szczególności przemocy;
- g) Wspierania instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Na realizację zadania deinstytucjonalizacji usług społecznych oddziałuje także polityka Miasta Tarnowa w zakresie mieszkalnictwa. Dlatego w analizie uwarunkowań prawnych należy uwzględnić także **Strategię Rozwoju Mieszkalnictwa dla Miasta Tarnowa do 2030 r.** (przyjętą Uchwałą nr LXXXII/769/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 23 lutego 2023 r.). Powyższy dokument ma przyczynić się do efektywnego i przejrzystego zarządzania zasobami mieszkaniowymi Miasta oraz prowadzenia polityki mieszkaniowej zmierzającej do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych obecnych i potencjalnych mieszkańców. Istotne jest dostosowanie kierunków rozwoju oraz działań do zróżnicowanych potrzeb wszystkich grup mieszkańców, od osób młodych, usamodzielniających się, przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i mieszkańców lokali komunalnych, po seniorów.

Poza powyższymi strategiami, realizacja usług społecznych w Gminie Miasta Tarnowa jest warunkowana przez liczne programy lokalne, branżowe i osłonowe, m.in.:

1. Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023 (przyjęty Uchwałą nr LXXIII/707/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 27 października 2022 r.)

Jego cele koncentrują się na zwiększeniu dostępu do kompleksowej oferty usług społecznych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej, zwiększeniu skuteczności zaspokajania potrzeb społecznych oraz zwiększeniu skuteczności rozwiązywania problemów na poziomie lokalnym.

2. Program Wspierania Rodziny - Tarnów 2025 (przyjęty Uchwałą nr LXXVIII/737/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 15 grudnia 2022 r.)

Założeniem programu jest stworzenie strukturalnego systemu wsparcia, który obejmie nie tylko rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, ale wszystkie rodziny z dziećmi z terenu Miasta Tarnowa. Program koncentruje się nie tylko na działaniach naprawczych, ale zakłada także działania wspierające, integracyjne i profilaktyczne, które pozwolą kształtować prawidłową komórkę społeczną, jaką stanowi rodzina.

3. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2021 – 2023 (przyjęty Uchwałą nr LXLVII/413/2021 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 25 marca 2021 r.)

Nadrzędnym celem Programu jest rozwój pieczy zastępczej dążący do zapewnienia dzieciom opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do rodziny biologicznej oraz propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Ponadto ważnym zadaniem jest wspieranie procesu usamodzielniania się osób opuszczających rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą.

4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026 (przyjęty Uchwałą nr LXXXI/762/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 stycznia 2023 r.)

Program zakłada zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Efektem ma być zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

5. Program osłonowy pn. „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023 (przyjęty Uchwałą nr LXXXI/763/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 stycznia 2023 r.)

Celem Programu jest zapewnienie wsparcia na rzecz osób w wieku 65 lat i więcej poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznania ich potrzeb, a także poprawa poczucia bezpieczeństwa seniorów oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania przez dostęp do tak zwanej „opieki na odległość”.

6. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025 (przyjęty Uchwałą nr L/457/2021 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 24 czerwca 2021 r.)

Założeniem Programu jest tworzenie warunków do pełnego i niezależnego życia, indywidualnego rozwoju i zaspokajania potrzeb osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujących pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym i zawodowym.

7. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026 (przyjęty Uchwałą nr LXXVIII/736/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 15 grudnia 2022 r.)

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie rozszerzeniu się alkoholizmu, narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz problemom im towarzyszącym, a także ograniczenie rozmiarów szkód związanych z uzależnieniami na terenie miasta Tarnowa.

- 8. Wieloletni program współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2021-2025** (przyjęty Uchwałą nr XLII/361/2020 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 listopada 2020 r.)

Głównym celem Programu jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i budowanie partnerskich relacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy zapewniających lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców Miasta. Cel ten jest realizowany poprzez stymulowanie działań w sferze zadań publicznych oraz podnoszenie ich skuteczności i efektywności.

- 9. Program osłonowy pn. Pomoc Gminy Miasta Tarnowa w zakresie dożywiania na lata 2019 – 2023** (przyjęty Uchwałą nr II/24/2018 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 29 listopada 2018, a zmieniony Uchwałą nr LXXX/752/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 12 stycznia 2023 r.)

Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Program jest elementem polityki społecznej Gminy Miasta Tarnowa w zakresie: poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach; poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży; kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

- 10. Program „Karta Tarnowskiej Rodziny”** (przyjęty Uchwałą nr XXIV/355/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 28 czerwca 2012 r., zmieniony Uchwałą nr XLIII/585/2013 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 28 listopada 2013 r.)

Program „Karta Tarnowskiej Rodziny” jest elementem polityki prorodzinnej realizowanej przez Gminę Miasta Tarnowa funkcjonującym w ramach pomocy społecznej. Jest skierowany do tarnowskich rodzin wielodzietnych bez względu na wysokość dochodów rodziny, posiadających troje i więcej dzieci. Osoby korzystające z Karty Tarnowskiej Rodziny są uprawnione do ulg, rabatów, preferencji i zniżek przy korzystaniu ze świadczeń oferowanych przez partnerów Programu. Ich lista oraz informacje o rodzaju i zakresie dostępnych ulg i rabatów są udostępnione na stronie internetowej CUS w Tarnowie.

- 11. Program „Karta Tarnowskiego Seniora”** (przyjęty Uchwałą nr LI/657/2014 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 22 maja 2014 r.)

Program „Karta Tarnowskiego Seniora” jest elementem polityki prosenioralnej realizowanej przez Gminę Miasta Tarnowa. Jest on skierowany do osób, które ukończyły 65 rok życia i są na stałe zameldowane na terenie miasta Tarnowa. Zadania Programu koncentrują się wokół następujących celów szczegółowych:

- ułatwienie seniorom dostępu do dóbr i instytucji kultury, obiektów oraz urządzeń sportowych i rekreacyjnych zarządzanych przez jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa,
- opracowanie, promocja i koordynacja systemu ulg adresowanych do seniorów w jednostkach oferujących usługi kulturalne i sportowe, nie powiązanych strukturalnie i kapitałowo z Gminą Miasta Tarnowa,
- opracowanie, promocja i koordynacja systemu ulg adresowanych do seniorów oferowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Tarnowa.

2. Analiza zasobów środowiskowych

Analiza zasobów środowiskowych koncentruje się na trzech aspektach:

- a) analizie zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usługach w obszarach pomocy społecznej, pieczy zastępczej, edukacji, ochrony zdrowia, rehabilitacji społecznej, rynku pracy, ekonomii społecznej,
- b) analizie zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usługach,
- c) analizie zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne.

Za główne źródło danych posłużyły trzy dokumenty: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023 (PUS). W sytuacji, gdy wskazanie danych za rok 2022 nie było możliwe, przywołano dane za rok 2021 (w związku z tym w tekście każdorazowo zaznaczono którego roku dotyczy przytaczana informacja).

2.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

System wsparcia rodziny

Pomoc i wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej

W roku 2022:

- a) liczba rodzin, którym przyznano pomoc z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa wyniosła 251;
- b) liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wyniosła 73;
- c) liczba rodzin, którym przyznano pomoc z uwagi na wystąpienie przemocy domowej wyniosła 25.¹⁴

„Karta Tarnowskiej Rodziny” (KTR)

Program jest elementem polityki prorodzinnej realizowanej przez Gminę Miasta Tarnowa, adresowany do tarnowskich rodzin wielodzietnych, posiadających troje lub więcej dzieci, bez względu na wysokość dochodów. W 2022 roku beneficjenci programu (3 985 osób tworzących 861 rodzin) mogli skorzystać ze zniżek oferowanych przez 71 partnerów (firm), które przystąpiły do programu KTR. W tym okresie, z budżetu Gminy Miasta Tarnowa udzielono ulg w wysokości 192 142,50 złotych.¹⁵

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz jej poszczególnymi członkami i polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,

---

¹⁴ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, str. 15

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 60

- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) pomocy w integracji rodziny,
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.¹⁶

Wsparcie specjalistyczne dla dzieci i młodzieży

W ramach PUS Centrum Usług Społecznych oferuje wsparcie specjalistyczne dla dzieci i młodzieży w postaci: zajęć edukacyjnych, pomocy w nauce, zajęć plastycznych, muzycznych, sportowych, wsparcia poprzez udział w zajęciach socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjno-kompensacyjnych oraz logopedycznych. Ponadto, dzieci i młodzież do 18 roku życia korzystać mogą z zajęć terapeutycznych w formie dogoterapii i hipoterapii.¹⁷

Wsparcie asystenta rodziny

Dla rodzin z terenu miasta Tarnowa przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oraz w ramach realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, CUS zatrudnia pięciu asystentów rodziny. Praca asystenta z rodziną prowadzona jest m.in. w formie konsultacji o charakterze edukacyjnym, np. w zakresie prawidłowego wychowywania i opieki nad dzieckiem czy gospodarowania budżetem, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

W roku 2022 asystenci współpracowali z 82 rodzinami, w których wychowywało się łącznie 189 dzieci. CUS prowadzi projekt socjalny pn. „Intensywna praca asystenta rodziny z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”, kierowany do rodzin współpracujących z asystentem rodziny, w szczególności rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców przeżywających trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.¹⁸

Placówki wsparcia dziennego

Działające w Tarnowie placówki wsparcia dziennego (tj. placówki w formie specjalistycznej oraz w formie opiekuńczo-podwórkowej) w roku 2022 objęły swoimi działaniami grupę 130 wychowanków, a koszt prowadzenia i utrzymania placówek wyniósł 971,3 tys. złotych.¹⁹

- a) Placówki Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej

Na terenie Miasta Tarnowa działają dwie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej prowadzone przez: Stowarzyszenie Siemacha oraz Katolickie Centrum Edukacji KANA (kilka słów więcej na temat tych podmiotów zawarto w punkcie „Analiza zasobów organizacji społecznych”).

---

¹⁶ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 54

¹⁷ Tamże

¹⁸ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 54-55

¹⁹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 43

Placówki zapewniają zajęcia terapeutyczne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne.

b) Placówka Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo-podwórkowej

Placówką typu opiekuńczo-podwórkowego jest Placówka Wsparcia Dziennego „Akademia Aktywności”, a jej działania skierowane są do dzieci w wieku od 6 do 18 roku życia. Dzieci mają możliwość uczestniczenia m.in. w zajęciach plastycznych, sportowo-rekreacyjnych, warsztatach tematycznych, zajęciach prowadzonych przez terapeutę behawioralnego. Plan pracy z dzieckiem zakłada m.in. codzienne zajęcia wychowawcze oraz kontakt z jego rodzicami, którzy są na bieżąco informowani przez wychowawców o aktywności, postępach edukacyjnych, trudnościach w zachowaniu dzieci, jak również sposobach na polepszenie ich funkcjonowania wśród rówieśników.²⁰

W Tarnowie działa również MobilEduPark Centrum Równych Szans, prowadzone przez Kongregację Oratorium św. Filipa Neri. W Centrum odbywają się m.in. zajęcia ruchowo-animacyjne, wyrównujące szanse edukacyjne czy zajęcia z fotografii i rehabilitacyjno-ruchowe.²¹

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin

W ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, CUS w Tarnowie oferuje indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży. Ponadto, tarnowskie rodziny mogą otrzymać wsparcie z zakresu terapii rodzinnej (pomoc w zapobieganiu kryzysom, podnoszeniu jakości relacji małżeńskich, partnerskich, poprawie komunikacji w rodzinie), mediacji dla rodzin (pomoc w rozwiązywaniu sporów i konfliktów).²²

Poradnictwo dietetyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Są to usługi skierowane do osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, polegające na: dostosowaniu indywidualnego poradnictwa dietetycznego do zdiagnozowanych potrzeb, poradnictwie w zakresie zdrowego żywienia, sposobu na utratę wagi i powrotu do jej prawidłowej wartości, doborze odpowiedniej diety do schorzeń, pomocy w zmianie złych nawyków żywieniowych, poradnictwie w zakresie rodzaju aktywności fizycznej oraz jej roli w zdrowym żywieniu i walce z otyłością.²³

Wsparcie rodzin borykających się z problemem przemocy

1. Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W 2022 roku odbyły się cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Do przewodniczącej zespołu wpłynęło łącznie 245 Niebieskich Kart. Łącznie prowadzono 338 procedur „Niebieskie Karty”, a samą procedurą objętych było 306 rodzin (łącznie 692 osoby). W ramach prowadzonej procedury odbyły się 472 spotkania grup roboczych, których rolą było podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania problemu przemocy w rodzinie. 32 osoby objęto poradnictwem psychologicznym.

---

²⁰ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 76-77

²¹ <http://start-tarnow.pl/index.php/nasi-partnerzy/mobiledupark-centrum-rownych-szans>, dostęp: 20.05.2023

²² www.cus.tarnow.pl, dostęp: 26.04.2023

²³ www.cus.tarnow.pl, dostęp: 04.07.2023

2. Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy (TOIK)

TOIK pełni rolę ośrodka interwencji kryzysowej (wyłącznie dla mieszkańców miasta Tarnowa), specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (bez względu na miejsce zamieszkania) oraz opracowuje i prowadzi programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc. W 2022 roku Ośrodek objął pomocą łącznie 947 osób, przeprowadził 3 050 interwencji, a liczba osób korzystających z całodobowego pobytu wyniosła 11 osób.

Mieszkańcy Tarnowa doświadczający przemocy w rodzinie mogą liczyć też na wsparcie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, np. CUS w Tarnowie, a także innych instytucjach, takich jak Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna, czy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. W Tarnowie funkcjonują również organizacje pozarządowe działające na rzecz osób uwikłanych w przemoc, np. Fundacja im. Hetmana Jana Tarnowskiego, Tarnowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej (przy czym głównym obszarem aktywności Towarzystwa są działania na rzecz osób uzależnionych od alkoholu).²⁴

Działania w ramach pieczy zastępczej

Centrum Usług Społecznych jest wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej (ORPZ) na terenie Gminy Miasta Tarnowa. W 2022 roku w 92 rodzinach zastępczych umieszczonych było 136 dzieci.²⁵ Wsparciem psychologa, pedagoga, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej czy prawnika, objęte zostały 74 rodziny. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wspiera również osoby usamodzielniające się z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, zapewniając im pomoc finansową oraz wsparcie niefinansowe.

W 2022 roku ORPZ zrealizował 10 projektów skierowanych do rodzin zastępczych, dzieci i młodzieży umieszczonej w rodzinach zastępczych, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz jeden projekt promujący rodzicielstwo zastępcze, który kontynuowany jest w 2023 roku.²⁶

Członkowie rodzin zastępczych, wychowujące się w nich dzieci oraz dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej zostały w minionym roku objęte wsparciem Tarnowskiego Centrum Wsparcia Rodziny. Rodziny miały ułatwiony dostęp do specjalistów i skorzystały z darmowych wizyt. Odbyły się zajęcia sensoryczne, badania okulistyczne, usługi dentystyczne, porady psychologiczne oraz indywidualne zajęcia fizjoterapeutyczne.

---

²⁴ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 53, 70

²⁵ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 20

²⁶ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 57-60

Placówki opiekuńczo-wychowawcze (PO-W)

Na terenie Tarnowa, w ramach Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych (które to zapewnia pełną i wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną PO-W funkcjonujących na terenie miasta) działają:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom” w Tarnowie (placówka typu socjalizacyjnego prowadzona w warunkach domu jednorodzinnego, trafiają do niej dzieci w starszym wieku; placówka przeznaczona jest dla 10 dzieci);
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. Janusza Korczaka w Tarnowie (placówka typu socjalizacyjnego, obejmuje opieką dzieci powyżej 10 roku życia do uzyskania pełnoletności, w szczególności posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego; placówka przeznaczona jest dla 14 dzieci);
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przyjazny Dom” w Tarnowie (placówka typu socjalizacyjnego, obejmuje opieką dzieci młodsze, w szczególności rodzeństwa z rodzin wielodzietnych; placówka przeznaczona jest dla 14 dzieci);
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Pogotowie Opiekuńcze” w Tarnowie (placówka typu interwencyjnego, świadcząca doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej do czasu jego powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w formie pieczy zastępczej).

Łącznie w roku 2022 w powyższych placówkach umieszczono 74 dzieci (liczba miejsc statutowych to 52).

W Tarnowie działa również placówka typu rodzinnego, tj. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Rodzinny Dom”. Przeznaczona jest dla 8 dzieci do 18 roku życia i daje możliwość wspólnego wychowywania się licznego rodzeństwa. Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku w placówce przebywało łącznie 10 wychowanków (narastająco) pochodzących z terenu miasta Tarnowa, będących w wieku od 2 do 17 lat.²⁷

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w roku 2022 wyniósł 4,8 mln złotych.²⁸

Wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Współpraca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej zmierza do powrotu dziecka pod bezpośrednią opiekę rodzica/rodziców m.in. poprzez: kierowanie do uczestnictwa w warsztatach zwiększających kompetencje rodzicielskie, motywowanie do utrzymywania kontaktów z dzieckiem i pozytywnych relacji. W 2022 roku pracownicy socjalni współpracowali ze 100 rodzinami biologicznymi.²⁹

---

²⁷ Tamże. str. 72-73

²⁸ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 43

²⁹ Tamże, str. 55

Wsparcie w zakresie profilaktyki zdrowia

W ramach PUS dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, CUS w Tarnowie oferuje usługę poradnictwa fizjoterapeutycznego (profilaktyka prawidłowego rozwoju dziecka, działania aktywizujące i poprawiające sprawność fizyczną) oraz poradnictwa logopedyczno-fizjoterapeutycznego (profilaktyka prawidłowego rozwoju dziecka w zakresie m.in. wad postaw ciała, rozwoju mowy, zaburzeń w strefie oro-facialnej).

Także w ramach Programu Usług Społecznych świadczona jest usługa rehabilitacji dla pacjentek po mastektomii – skierowana do kobiet chorujących na nowotwór piersi lub będących po amputacji piersi w następstwie choroby nowotworowej.³⁰

W roku 2022, w ramach profilaktyki zdrowotnej, realizowany był program szczepień ochronnych przeciw meningokokom typu „B”, który objął dzieci kończące w minionym roku 2 lata (oraz młodsze), zameldowane na terenie Tarnowa.³¹

Organizowanie Społeczności Lokalnej (OSL)

OSL polega na rozwijaniu form wsparcia społecznego uzupełniającego usługi społeczne, co w efekcie ma wpływać na podnoszenie jakości życia mieszkańców Tarnowa. W roku 2022 zorganizowano takie wydarzenia jak: cykliczne warsztaty plastyczne skierowane do dzieci i młodzieży, Międzynarodowy Dzień Dziecka w budynku CUS, czy Dzień Rodzicielstwa Zastępczego.³²

System wsparcia osób starszych

Pomoc w formie gorącego posiłku

Zapewnienie posiłku osobom, które własnym staraniem, w związku z wystąpieniem określonych obiektywnych (np. bezdomność, brak środków finansowych) lub subiektywnych (np. brak umiejętności przygotowania posiłku) okoliczności nie mogą go sobie zapewnić, jest obowiązkowym zadaniem gminy. Usługa polega na przygotowaniu i wydawaniu jednego gorącego posiłku dziennie lub suchego prowiantu.³³

Dystrybucja artykułów żywnościowych

Akcja odbyła się w okresie 11.04.-09.07.2022 roku i miała na celu poprawę warunków życiowych osób starszych o niskich dochodach, chorych i niepełnosprawnych. Z pomocy skorzystało 327 osób. Zadanie realizował Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy w Tarnowie.³⁴

---

³⁰ Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, str. 13-17

³¹ <https://tarnow.pl/Dla-mieszkancow/Aktualnosc/Miasto/Szczepienia-przeciw-meningokokom>, dostęp: 2.06.2023 r.

³² Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 12

³³ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 25

³⁴ Tamże, str. 36

Karta Tarnowskiego Seniora

Program adresowany jest do wszystkich osób w wieku powyżej 65 roku życia, zameldowanych na terenie Tarnowa. W 2022 roku Kartę Tarnowskiego Seniora otrzymało 450 osób, a od początku programu (tj. od roku 2014) wydano 4 704 karty.³⁵

Wsparcie w postaci pomocy w czynnościach dnia codziennego

W ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, CUS oferuje usługę porządkową (sprzątanie mieszkań, mycie okien, porządkowanie nagrobków) oraz usługę „złota rączka” (drobne naprawy konserwatorskie, pomoc przy drobnych usterkach domowych).³⁶

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W roku 2022 i 2023 usługi opiekuńcze realizowane są przez Polski Komitet Pomocy Społecznej z siedzibą w Warszawie. W roku 2022 z usług opiekuńczych skorzystało 460 osób (145,8 tys. godzin wsparcia), a ich koszt wyniósł 3,6 mln złotych. Koszt jednej godziny świadczenia w roku 2023 wynosi 31,20 złotych.

Opieka wytchnieniowa

Opiekę wytchnieniową świadczy Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielnych „Bezpieczna Przystań”. Jednostka dysponuje 15 miejscami dla osób niesamodzielnych, które mogą zostać umieszczone w Centrum na czas do 14 dni (w szczególnych przypadkach istnieje możliwość przedłużenia okresu pobytu do 21 dni), by umożliwić ich opiekunom odpoczynek.³⁷

Poza miejscami w placówce, Centrum realizuje również program rządowy pn. „Opieka wytchnieniowa”, w ramach którego realizowana jest dzienna opieka nad osobą niesamodzielną, w jej miejscu zamieszkania.³⁸

Teleopieka

W roku 2022 usługa realizowana była w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, którego celem było zapewnienie wsparcia osobom w wieku 65 lat i powyżej z terenu Gminy Miasta Tarnowa. Usługa kierowana była do osób mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Celem była również poprawa poczucia bezpieczeństwa osób starszych oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania przez dostęp do tzw. „opieki na odległość” (poprzez wyposażenie seniorów w specjalnie

---

³⁵ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 35

³⁶ www.cus.tarnow.pl, dostęp: 20.05.2023

³⁷ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 74

³⁸ Tamże, str. 75

zaprogramowane opaski na rękę). Z opasek skorzystało 63 seniorów. Koszt realizacji programu to 68,2 tys. złotych.³⁹

Usługi świadczone całodobowo

Na terenie Gminy Miasta Tarnowa działają cztery domy pomocy społecznej (DPS) - dwa prowadzone są przez Gminę Miasta Tarnowa, a dwa to jednostki niepubliczne prowadzone na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa (działania domów niepublicznych skierowane są do osób z niepełnosprawnościami, a mowa o nich jest w dalszej części niniejszego dokumentu). Domy prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa to:

1. Dom Pomocy Społecznej im. Świętego Brata Alberta w Tarnowie, ul. Szpitalna 53

Dom dysponuje 164 miejscami: 154 dla osób przewlekle somatycznie chorych, 10 miejscami dla osób w podeszłym wieku. DPS świadczy usługi również dla osób w nim niezamieszkujących – w ramach Działu Dom Dziennego Pobytu, w którym to do dyspozycji jest 50 miejsc. Oprócz całodobowej opieki oraz zaspokajania niezbędnych potrzeb bytowych i opiekuńczych prowadzona jest praca terapeutyczna, której głównym celem jest aktywizacja mieszkańców DPS.

2. Dom Pomocy Społecznej, ul. Czarna Droga 48 (placówka o zasięgu ponadgminnym)

DPS dysponuje 87 miejscami. Zapewnia całodobowe utrzymanie, opiekę medyczno-pielęgniarską, rehabilitację oraz szereg różnorodnych zajęć terapeutycznych.

Koszt prowadzenia i utrzymania DPS w Tarnowie w roku 2022 wyniósł 20,2 mln złotych.⁴⁰

W Tarnowie działa również Dom Emerytów Placówka Pielęgnacyjno-Opiekuńcza, który mieści się przy ul. Starodąbrowskiej 33. Placówka prowadzi działania opiekuńcze (pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, lekarska, pielęgnacja podczas choroby, rehabilitacja, codzienna opieka higieniczna i pomoc w załatwianiu spraw osobistych), bytowe (zapewnienie miejsca do mieszkania, wyżywienia) i duszpasterskie.⁴¹

Mobilne usługi pielęgnacyjne

Usługa świadczona jest w ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023. Kierowana jest m.in. do osób powyżej 75 roku życia, będących osobami samotnymi, lub prowadzących gospodarstwo domowe z drugą osobą powyżej 75 roku życia. Polega na wykonaniu czynności takich jak pielęgnacja paznokci czy strzyżenie włosów.⁴²

---

³⁹ Tamże, str. 15, 35

⁴⁰ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 42

⁴¹ <https://caritas.diecezja.tarnow.pl/index.php/pl/placowki/dom-emerytow-placowka-pielegnacyjno-opiekuncza-w-tarnowie>, dostęp: 20.05.2023

⁴² Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, str. 20

Wolontariat

W Centrum Usług Społecznych w Tarnowie działa Klub Wolontariusza. Partnerami są: Młodzieżowa Rada Miejska w Tarnowie, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. Jana Szczepanika, Akademia Nauk Stosowanych w Tarnowie oraz Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej prowadzone przez Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie.⁴³

Międzysiedlowe Centra Aktywności Senioralnej (MCAS)

MCAS to jednostki, których celem jest m.in. podtrzymanie aktywności społecznej i podnoszenie sprawności fizycznej osób starszych poprzez przeciwdziałanie osamotnieniu, nawiązywanie nowych kontaktów przez osoby starsze, zagospodarowanie wolnego czasu, ćwiczenie sprawności intelektualnej, rozwijanie pasji i zainteresowań.⁴⁴ W Tarnowie działa pięć MCAS:

- a) Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej – Złoty Wiek
- b) Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej – „Akcja RE-Generacja 55+ w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy ANS w Tarnowie”
- c) Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej - SIEMACHA Spot Nestor
- d) Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej – KANON
- e) Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej – Krzyż⁴⁵

Dyskusyjny Klub Seniora im. Konstancji Sanguszkowej (DKS)

Oprócz klubów seniora działających w ramach Międzysiedlowych Centrów Aktywności Senioralnej na terenie miasta funkcjonuje Dyskusyjny Klub Seniora im. Konstancji Sanguszkowej prowadzony przez Fundację Auxilium. W roku 2022 Klub (wówczas funkcjonujący pod nazwą Klub Seniora im. Konstancji Sanguszkowej) działał w ramach zadania dofinansowanego z budżetu Gminy Miasta Tarnowa.⁴⁶ Obecnie DKS prowadzony jest przez Fundację Auxilium w ramach środków zewnętrznych pozyskanych przez tę organizację.

Klub Senior +

W 2022 roku Gmina Miasta Tarnowa otrzymała od Wojewody Małopolskiego środki finansowe w formie dotacji celowej w ramach programu wieloletniego „SENIOR+” na lata 2021-2025, edycja 2022, na zadanie pn. „Utworzenie Klubu Senior+ w Tarnowie, obejmujące remont i adaptację pomieszczeń oraz zakup wyposażenia”. Klub rozpoczął swoje funkcjonowanie 1 stycznia 2023 roku, a koszty jego powstania wyniosły 197,8 tys. złotych.⁴⁷

---

⁴³ www.cus.tarnow.pl, dostęp: 20.05.2023

⁴⁴ <https://tarnow.pl/Dla-mieszkancow/Polityka-spoeczna-i-zdrowie/Dla-Seniora/Kluby-seniora/Miedzysiedlowe-Centra-Aktywnosci-Senioralnej-MCAS>, dostęp: 20.05.2023

⁴⁵ *Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok*, str. 36

⁴⁶ *Tamże*, str. 36

⁴⁷ *Tamże*, str. 15, 36

Wsparcie w zakresie profilaktyki zdrowia

W roku 2022 realizowany był „Program szczepień ochronnych przeciwko grypie w populacji osób starszych” skierowany do mieszkańców Tarnowa, który ukończyli 60 rok życia. Z programu skorzystały 784 osoby.

Organizowanie Społeczności Lokalnej

Jak zapisano w części poświęconej wsparciu rodziny, OSŁ polega na rozwijaniu form wsparcia społecznego uzupełniającego usługi społeczne, co w efekcie ma wpływać na podnoszenie jakości życia mieszkańców Tarnowa. W roku 2022 zorganizowano takie wydarzenia jak Majówka dla Seniorów, w której udział brali mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Tarnowie, uczestnicy zajęć Dziennego Domu Pobytu przy DPS im. św. Brata Alberta oraz seniorzy z terenów Rad Osiedli: „Rzędzin”, „Jasna”, „Westerplatte”, „Legionów H. Dąbrowskiego” i „Zielone”.

System wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Świadczenia w ramach systemu pomocy społecznej

W roku 2022 liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z powodu niepełnosprawności wyniosła 985.⁴⁸

Pomoc w formie gorącego posiłku

Ze wsparcia w formie gorącego posiłku, które opisano już w punkcie dotyczącym wsparcia osób starszych, mogą skorzystać również osoby z niepełnosprawnościami, które ze względu na okoliczności (np. niewystarczające środki finansowe, niepełnosprawność) nie mogą go sobie same zapewnić.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W roku 2022 i 2023 usługi opiekuńcze realizowane są przez Polski Komitet Pomocy Społecznej z siedzibą w Warszawie. W roku 2022 z usług opiekuńczych skorzystało 460 osób.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobom z zaburzeniami psychicznymi przyznane są specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W roku 2022 ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało 8 osób. Udzielono 4,2 tys. świadczeń, a ich koszt wyniósł 158,2 tys. złotych.⁴⁹

Opieka wytchnieniowa

Jak zapisano wcześniej, opiekę wytchnieniową świadczy Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielnych „Bezpieczna Przystań”, dysponujące 15 miejscami dla osób

⁴⁸ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 15

⁴⁹ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 34

niesamodzielnymi.⁵⁰ Poza tymi miejscami w placówce, Centrum realizuje program rządowy pn. „Opieka wytchnieniowa”, w ramach którego możliwe jest otrzymanie wsparcia w formie dziennej opieki nad osobą niesamodzielną, w jej miejscu zamieszkania.⁵¹

Usługi świadczone w trybie dziennym i całodobowo

- a) przez Środowiskowe domy samopomocy (ŚDS)

Obecnie w Gminie Miasta Tarnowa funkcjonują dwa środowiskowe domy samopomocy (ŚDS), oba prowadzone są przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa:

1. Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Kingi, al. Matki Bożej Fatimskiej 6, typ B, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (dysponuje 60 miejscami),
2. Środowiskowy Dom Samopomocy typu A i typu C „Zielona Przystań”, ul. Piotra Skargi 29a; dom prowadzony jest przez Fundację Zielona Przystań (dysponuje 60 miejscami).

W roku 2022 z usług ŚDS skorzystało 129 uczestników, w tym 28 osób w typie A, 66 osób w typie B i 35 osób w typie C.⁵² Koszt prowadzenia i utrzymania placówek w tym czasie to 2,8 mln złotych.⁵³

- b) przez Domy Pomocy Społecznej

Na terenie Gminy Miasta Tarnowa działają cztery domy pomocy społecznej - dwa prowadzone są przez Gminę Miasta Tarnowa, a dwa to jednostki niepubliczne prowadzone na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa. Domy prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa opisano w części poświęconej wsparciu osób starszych.

Placówki niepubliczne (prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa, to):

1. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie, ul. Robotnicza 4 - prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo. Dom jest przeznaczony dla 56 dzieci i młodzieży oraz 24 osób dorosłych. Zapewnia całodobową opiekę, zaspokojenie potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, religijnych i społecznych osobom z niepełnosprawnościami.⁵⁴
2. Dom Pomocy Społecznej dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie, ul. Heleny Modrzejewskiej 48 - prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną PSONI-Koło w Tarnowie (liczba miejsc statutowych – 17). DPS jest placówką specjalistyczną stworzoną dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, które ukończyły 18 rok życia, utraciły oparcie w domu rodzinnym lub oparcie to

---

⁵⁰ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 74

⁵¹ Tamże, str. 75

⁵² Tamże, str. 68

⁵³ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 40

⁵⁴ <https://dpstarnow.diecezja.tarnow.pl/>, dostęp: 20.05.2023

jest niewystarczające, są sierotami zupełnymi, oraz dla innych kwalifikujących się do zamieszkania. DPS jest domem stałego pobytu.⁵⁵

W 2022 roku w domach prowadzonych przez organizacje pozarządowe przebywało łącznie 98 osób.

Asystent osoby z niepełnosprawnościami

Gmina Miasta Tarnowa przystąpiła do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – edycja 2023, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program ma na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami m.in. poprzez wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i wykluczeniu społecznemu OzN.

W roku 2022 CUS realizował program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022”. Wówczas z usług asystencji osobistej skorzystało 180 OzN, na co wydatkowano kwotę 2,8 mln złotych. Usługi na rzecz osób z niepełnosprawnościami świadczyło 144 asystentów osobistych.⁵⁶

Asystent rodziny wspierający rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym

Pomoc i wsparcie asystenta rodziny jest zadaniem wynikającym z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Asystenci rodziny zatrudnieni w CUS objęli wsparciem trzy rodziny w których wychowywało się dziecko z nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Do szczegółowych zadań asystenta rodziny należy m.in.: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, organizowanie działań samopomocowych, występowanie w imieniu osób, na ich żądanie do podmiotów (z wyłączeniem świadczeniodawców) celem umożliwienia skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia, koordynacja wsparcia (opracowywanie indywidualnego katalogu wsparcia oraz pomoc w jego realizacji, we współpracy z innymi służbami społecznymi), asystowanie w sytuacjach dnia codziennego, w czasie wizyt w instytucjach, w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji trudnych.⁵⁷

Doradca ds. osób niepełnosprawnych

Zadania doradcy realizują pracownicy Działu Rehabilitacji Społecznej i Pomocy Specjalistycznej CUS. Osobom zainteresowanym oferowana jest usługa informacyjna dotycząca m.in. możliwych form pomocy OzN i sposobach ubiegania się o tę pomoc.

Działania na rzecz rehabilitacji społecznej

W roku 2022 Centrum Usług Społecznych udzielało pomocy finansowej osobom z niepełnosprawnościami (posiadającym aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) - rozdysponowano kwotę 6 122 359 złotych na realizację zadań powiatu, które mogą być dofinansowane ze środków PFRON. Z dofinansowania skorzystało:

---

⁵⁵ <http://www.psoni.org/nasze-placowki/dom-pomocy-spoecznej>, dostęp: 22.05.2023

⁵⁶ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 79-80

⁵⁷ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 56

- a) w zakresie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych – 548 osób (łącznie kwota dofinansowania to 696,2 tys. złotych),
- b) w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki – zorganizowano 12 imprez w których udział wzięło 548 osób (łącznie kwota dofinansowania to 47,3 tys. złotych),
- c) w zakresie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze – w sumie 964 osoby (łącznie kwota dofinansowania to 1,4 mln złotych),
- d) w zakresie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się – 94 osoby (łącznie kwota dofinansowania to 479 tys. złotych).⁵⁸

Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)

Na terenie miasta Tarnowa funkcjonują trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej do których codziennie uczęszczają łącznie 134 osoby z niepełnosprawnością:

- a) Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną PSONI-Koło w Tarnowie, ul. Ostrogskich 5b,
- b) Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II prowadzony przez Fundację Rozwoju Edukacji, Pracy, Integracji, ul. Hodowlana 6,
- c) Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. Klikowskiej 190.

Ponadto, mieszkańcy Tarnowa są uczestnikami WTZ w Woli Rzędzińskiej (11 osób).

Koszty utworzenia i działania Warsztatów współfinansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz samorządu terytorialnego.

W 2022 roku w Warsztatach Terapii Zajęciowej działających przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowie oraz Warsztacie Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II realizowany był program „Zajęcia klubowe w WTZ” finansowany ze środków PFRON, w którym wzięło udział 16 osób z niepełnosprawnościami.⁵⁹

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania WTZ (wg danych za rok 2022) to 4,1 mln złotych.⁶⁰

Zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, rehabilitacja zawodowa, społeczna i lecznicza, przygotowanie do podjęcia zatrudnienia

Działania realizuje Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej – Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) „Słoneczne Wzgórze”, który jest zakładem budżetowym Gminy Miasta Tarnowa. Jest placówką zajmującą się zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami, a także ich rehabilitacją zawodową, społeczną i leczniczą oraz przygotowaniem do podjęcia zatrudnienia w zakładach pracy chronionej, na chronionym rynku pracy i na otwartym rynku pracy. Centrum prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług hotelarskich, gastronomicznych, cateringowych, rehabilitacyjnych, wynajmu sal w celu organizacji szkoleń i konferencji, a także usług związanych z oprawą obrazów.⁶¹

---

⁵⁸ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 37-38

⁵⁹ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 38

⁶⁰ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 43

⁶¹ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 74

Tarnowskie Centrum Aktywizacji Społeczno-Zawodowej prowadzone jest przez Fundację im. Hetmana Jana Tarnowskiego. Wsparcie realizowane w Centrum kierowane jest do: mieszkańców Tarnowa – osób wykluczonych, długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, młodych poszukujących pracy, osób znajdujących się pod opieką CUS Tarnów, pokrzywdzonych przestępstwem, pracowników wobec których planowane są zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy lub osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, opiekujących się osobami zależnymi.

Klub Integracji Społecznej przy Fundacji im. Hetmana Jana Tarnowskiego prowadzi działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oferuje pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, trening interpersonalny, poradnictwo psychologiczne i prawne, kursy zawodowe, organizację staży, wsparcie grup defaworyzowanych.

Tarnowskie Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji im. Hetmana Jana Tarnowskiego prowadzi reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych, znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.⁶²

Na terenie Gminy Miasta Tarnowa działa również **Centrum Integracji Społecznej prowadzone przez Spółdzielnię socjalną SerwiS**. Spółdzielnia jest przedsiębiorstwem społecznym funkcjonującym w strukturze ekonomii społecznej, które pozyskane z działalności gospodarczej fundusze przeznacza na reintegrację społeczną. W ofercie Spółdzielni znajduje się m.in. pielęgnacja i zakładanie trawników, porządkowanie terenów zielonych, wywóz odpadów, przeprowadzki. Ponadto spółdzielnia oferuje usługi on-line takie jak: doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia zawodowe.⁶³

Działalność spółdzielni socjalnych (SS)

SS zajmują się działaniami na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków. Ich celem jest odbudowanie i podtrzymanie umiejętności pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Według wykazu spółdzielni socjalnych działających w subregionie tarnowskim, na terenie Tarnowa funkcjonuje siedem spółdzielni socjalnych⁶⁴. Na moment sporządzenia niniejszego dokumentu, działają co najmniej trzy z nich⁶⁵. Są to:

- a) Spółdzielnia Socjalna SerwiS – jej działalność została opisana przy okazji omawiania centrów integracji społecznej;
- b) Spółdzielnia Socjalna BioVitaMed – działania SS koncentrują się na usługach rehabilitacyjnych; spółdzielnia realizuje m.in. projekt pn. „Młode Mamy – Pomagamy” (w ramach środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego) oraz zadanie publiczne „Zdrowi My! – Mama

---

⁶²Tamże, str. 44

⁶³ <http://www.spoldzielniaserwis.pl/>, dostęp: 21.05.2023

⁶⁴ <https://wupkrakow.praca.gov.pl/documents/67976/5926460/Sp%C3%B3%C5%82dzielnie%20socjalne/3eeaabf4-7542-48af-a8bd-6b1809814b99>, dostęp: 20.05.2023

⁶⁵ W przypadku pozostałych czterech: jeden podmiot już nie funkcjonuje (informacja potwierdzona telefonicznie), w trzech przypadkach, pomimo kilkukrotnej próby, nie udało się nawiązać bezpośredniego kontaktu.

i Ja” realizowane w ramach projektu pn. „Tarnów – Nowe Spojrzenie” przy współfinansowaniu ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w ramach Programu „Rozwój Lokalny” oraz środków budżetu państwa;

- c) Spółdzielnia Socjalna Bella Vita – działania spółdzielni koncentrują się na organizacji rekreacji ruchowej oraz szeroko pojętej aktywności fizycznej.

Wolontariat

Jak zapisano wcześniej w CUS w Tarnowie działa Klub Wolontariusza. Do celów działania Klubu należą m.in. integrowanie różnych grup wiekowych i społecznych oraz pośredniczenie pomiędzy osobami chętnymi do udzielania pomocy a osobami jej potrzebującymi.⁶⁶ Odbiorcami takich działań mogą być również osoby z niepełnosprawnościami.

Mieszkania chronione wspierane

W 2022 roku w Tarnowie funkcjonowały dwa mieszkania chronione wspierane przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami. Gmina Miasta Tarnowa zleciła prowadzenie obu mieszkań Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną PSONI-Koło w Tarnowie. Jedno z nich przeznaczone jest dla pięciu kobiet niepełnosprawnych intelektualnie. Drugie mieszkanie przeznaczone zostało dla trzech mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie.⁶⁷

Mieszkania wspomagane

Gmina Miasta Tarnowa jest partnerem realizacji projektu pn. „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Jest to projekt pilotażowy, którego głównym celem jest opracowanie i przetestowanie standardu funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi jako form zdeinstytucjonalizowanych. Od początku trwania projektu wzięto w nim udział 17 OzN oraz 6 opiekunów. Projekt rozpoczął się 01.04.2018 r. i będzie trwał do 30.09.2023 r.⁶⁸

Punkt informacyjny dla osób niepełnosprawnych oraz osób sprawujących nad nimi opiekę

W Centrum Usług Społecznych w Tarnowie funkcjonuje punkt informacyjny dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób sprawujących nad nimi opiekę. W punkcie można uzyskać informacje dotyczące szeroko rozumianej problematyki niepełnosprawności, m.in. programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ulg i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami, wykazu placówek i organizacji pozarządowych działających na rzecz OzN oraz regulacji prawnych.⁶⁹

---

⁶⁶ *Regulamin Klubu Wolontariusza CUS w Tarnowie*

⁶⁷ *Tamże, str. 75*

⁶⁸ *Tamże, str. 78*

⁶⁹ *Tamże, str. 38-39*

Koordynator ds. dostępności

Koordynator został powołany w CUS na mocy art. 14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Do jego zadań należy wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez CUS, przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności oraz monitorowanie działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.⁷⁰

Wsparcie w ramach programu „Aktywny Samorząd”

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających jego uczestników w życiu społecznym i zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Program finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Program oferuje wsparcie w zakresie: likwidacji barier transportowych, likwidacji barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, likwidacji barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W 2022 roku dofinansowanie otrzymało 49 osób z niepełnosprawnościami (wypłacona kwota wyniosła w sumie 218,8 tys. złotych).⁷¹

Pozostałe programy i projekty

W roku 2022 CUS przystąpiło do realizacji następujących programów:

- a) Program „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” – Mieszkanie dla absolwenta: celem jest wsparcie w rozpoczynaniu niezależnego życia absolwentów z niepełnosprawnością kończących naukę w szkołach, poprzez dofinansowanie wynajmu mieszkań.
- b) Program „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” – Dostępne Mieszkanie: celem jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych.

Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” realizowany jest w latach 2022-2026. Kwota przeznaczona na realizację programu wynosi 525 tys. złotych. Środki pochodzą w całości z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.⁷²

Projekt „Kręgi Wsparcia – Przyszłość Zaczyna się Dziś” realizowany jest przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną - Koło w Tarnowie wraz ze Stowarzyszeniem BORIS z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowany przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię z Funduszu EOG. W ramach projektu realizowane są działania na rzecz środowiskowego wsparcia, aby lepiej i bezpieczniej żyło się w społeczności lokalnej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.⁷³

---

⁷⁰ Tamże, str. 39

⁷¹ Tamże, str. 80

⁷² Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 81

⁷³ www.cus.tarnow.pl, dostęp: 6.06.2023

Wsparcie w postaci pomocy w czynnościach dnia codziennego

W ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, CUS oferuje usługę porządkową (sprzątanie mieszkań, mycie okien, porządkowanie nagrobków) oraz usługę „złota rączka” (drobne naprawy konserwatorskie, pomoc przy drobnych usterkach domowych).⁷⁴

Mobilne usługi pielęgnacyjne

Usługa świadczona jest w ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023. Skierowana jest m.in. do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Polega na wykonaniu czynności takich jak pielęgnacja paznokci czy strzyżenie włosów.⁷⁵

Pozostałe wsparcie oferowane w ramach Programu Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023

W ramach PUS oferowane są usługi związane z:

- a) wypożyczaniem sprzętu rehabilitacyjnego;
- b) prowadzeniem grup wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami (zajęcia warsztatowe);
- c) wsparciem w formie dogoterapii i hipoterapii kierowane do dzieci i młodzieży do 18 roku życia.⁷⁶

System wsparcia osób w kryzysie psychicznym

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Jak zapisano w części poświęconej wsparciu osób z niepełnosprawnościami, osobom z zaburzeniami psychicznymi przyznane są również specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługi opiekuńcze świadczone poza miejscem zamieszkania

Usługi prowadzone są przez środowiskowe domy samopomocy. Jak zapisano w części poświęconej wsparciu OzN, w Tarnowie funkcjonują dwa ŚDS prowadzone na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa:

- a) Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Kingi, al. Matki Bożej Fatimskiej 6, typ B, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (dysponuje 60 miejscami),
- b) Środowiskowy Dom Samopomocy typu A i typu C „Zielona Przystań”, ul. Piotra Skargi 29a; dom prowadzony jest przez Fundację Zielona Przystań (dysponuje 60 miejscami).

---

⁷⁴ www.cus.tarnow.pl, dostęp: 20.05.2023

⁷⁵ Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, str. 20

⁷⁶ Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023, str. 18-19

Mieszkania wspomagane

Opisany wcześniej projekt pilotażowy pn. „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”, którego głównym celem jest opracowanie i przetestowanie standardu funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi jako form zdeinstytucjonalizowanych, realizowany jest w okresie od 01.04.2018 r. do 30.09.2023 r.

Wsparcie osób i rodzin na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego

Wsparcie osób i rodzin na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego polega na:

- a) prowadzeniu poradnictwa oraz wsparcia psychologicznego dla członków rodziny i rodziców posiadających dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, w tym także konsultacje z elementami psychoedukacji dotyczącej funkcjonowania osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- b) prowadzeniu poradnictwa oraz wsparcia psychologicznego dla członków rodziny osób z zaburzeniami psychicznymi oraz konsultacje kształtujące właściwą postawę społeczną oraz zapobieganie dyskryminacji,
- c) prowadzeniu wsparcia psychologicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem alkoholu i/lub narkotyków oraz konsultacje z elementami psychoedukacji,
- d) prowadzeniu konsultacji i poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających zaburzeń psychicznych, w tym motywującego do podjęcia leczenia farmakologicznego czy uzyskania pomocy psychoterapeuty,
- e) podejmowaniu interwencji w miejscach zamieszkania osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, znajdujących się w sytuacji zagrożenia życia bądź zdrowia,
- f) prowadzeniu wsparcia psychologicznego dla osób, które były hospitalizowane ze względu na myśli samobójcze lub podejmowanie prób samobójczych,
- g) motywowaniu do dbania o zdrowie psychiczne,
- h) pomocy w załatwianiu spraw urzędowych.⁷⁷

Udzielanie pomocy psychologicznej osobom w kryzysie psychicznym

Wsparcie realizowane było w okresie od 16 sierpnia do 31 grudnia 2022 r. przez Fundację Auxilium. Prowadzono punkt konsultacyjny, który oferował specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i prozdrowotne.⁷⁸

---

⁷⁷ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 64-65

⁷⁸ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 66

System wsparcia osób w kryzysie bezdomności

Świadczenia w ramach systemu pomocy społecznej

W roku 2022 liczba osób, którym przyznano świadczenie z powodu bezdomności wyniosła 145.⁷⁹

Zespół ds. Bezdomności

Zespół działa w strukturze Centrum Usług Społecznych i realizuje zadania wynikające z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w zakresie wspierania osób w kryzysie bezdomności. Zespół pomaga m.in. w uzyskaniu opinii i dokumentów (np. orzeczenie o niepełnosprawności) oraz kieruje osoby będące w kryzysie bezdomności do odpowiednich placówek i instytucji (np. noclegownia, dom pomocy społecznej).

Pomoc w formie gorącego posiłku

Jak wspomniano, zapewnienie posiłku osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić, należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Usługa ta polega na przygotowaniu i wydawaniu jednego gorącego posiłku dziennie lub suchego prowiantu. W roku 2022 realizatorem pomocy był Caritas Diecezji Tarnowskiej.

Jadłodajnie

Osoby potrzebujące, poza ww. pomocą w formie gorącego posiłku, która realizowana jest w ramach zadań własnych gminy, mogą skorzystać z pomocy w formie posiłku w następujących jadłodajniach:

- a) Kuchnia dla ubogich przy Parafii Matki Bożej Szkaplerznej (u. Panny Marii 1),
- b) Kuchnia św. Szymona przy Klasztorze OO. Bernardynów (ul. Bernardyńska 13),
- c) Kucha dla ubogich przy parafii św. Rodziny (ul. Krakowska 41),
- d) Diecezjalna Kuchnia dla ubogich Caritas (ul. Prostopadła 9a).

„Akcja zima”

Coroczna akcja podejmowana w okresie jesienno-zimowym przez pracowników socjalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Akcja ma na celu monitorowanie miejsc na terenie miasta Tarnowa, w których mogą przebywać osoby bezdomne.⁸⁰

Praca socjalna

Praca socjalna jest obowiązkowym zadaniem gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej, a jej celem jest niesienie pomocy osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Osoby w kryzysie bezdomności są jednymi z adresatów tego wsparcia.

---

⁷⁹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 15

⁸⁰ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 29

Schronisko i noclegownia

Schronisko dla osób bezdomnych „Dom Dla Bezdomnych Mężczyzn Caritas Diecezji Tarnowskiej” w Tarnowie realizuje zadanie publiczne pn. „Udzielane wszechstronnej pomocy osobom bezdomnym”. W ramach umowy zawartej z Gminą Miasta Tarnowa na lata 2021-2023 realizator (Caritas Diecezji Tarnowskiej) prowadzi:

- a) schronisko dla osób bezdomnych na 60 miejsc, w ramach którego zapewnia m.in. możliwość całodobowego przebywania w schronisku z zapewnieniem miejsca do spania w ogrzewanym pomieszczeniu, możliwość spożycia posiłku, dostęp do informacji o dostępnych formach pomocy, usługi aktywizacyjne ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności,
- b) noclegownię na 20 miejsc, w ramach której zapewnia m.in. tymczasowe schronienie w postaci miejsca do spania w ogrzewanym pomieszczeniu, możliwość spożycia posiłku i otrzymania gorącego napoju.

W 2022 roku z usług skorzystało ogółem 236 osób w wymiarze 33 389 osobodni, w tym z pomocy schroniska - 149 osób w wymiarze 30 375 osobodni (koszt prowadzenia i utrzymania placówki wyniósł 708 tys. złotych), z noclegowni - 156 osób w wymiarze 3 014 osobonocy (koszt prowadzenia i utrzymania placówki wyniósł 164,1 tys. złotych).⁸¹

Noclegownię prowadzi również Fundacja Kromka Chleba. Placówka mieści się w Tarnowie przy ul. Bandrowskiego 26 i jest czynna codziennie w okresie jesienno-zimowym.

Ogrzewalnia

Ogrzewalnia prowadzona jest przez Stowarzyszenie Po Prostu Razem na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa. Mieści się w budynku przy ul. Tucholskiej 21. Działa przez cały rok, 7 dni w tygodniu i oferuje wsparcie 30 potrzebującym osobom. Korzystającym zapewniany jest gorący napój, wymiana odzieży lub jej wypranie.⁸²

Łazienka dla osób bezdomnych

Obiekt prowadzony jest przez Fundację Kromka Chleba. Znajduje się przy ul. Bandrowskiego 26 i jest czynny przez pięć dni w tygodniu. Osoby korzystające mogą odświeżyć się i otrzymać gorący napój.

Centra integracji społecznej oraz klub integracji społecznej

Tarnowskie Centrum Aktywizacji Społeczno-Zawodowej prowadzone jest przez Fundację im. Hetmana Jana Tarnowskiego. Szerzej na ten temat pisano w części dotyczącej systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Działania kierowane do osób w kryzysie bezdomności, w ramach Centrum Integracji Społecznej prowadzi również Spółdzielnia socjalna SerwiS.

---

⁸¹ Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 77-78 oraz Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok str. 41

⁸² <https://tarnow.pl/Dla-mieszkanow/Aktualnosc/Miasto/Po-raz-pierwszy-rusza-ogrzewalnia-nadal-bedzie-opieka-nad-nietrzezwymi>, dostęp: 23.05.2023

2.2. Analiza zasobów organizacji społecznych

Według danych z 2022 roku na terenie Gminy Miasta Tarnowa działało 417 organizacji pozarządowych.

Tabela 2 Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Tarnowa w 2022 roku

forma	liczba
Stowarzyszenia, oddziały i związki stowarzyszeń	282
Stowarzyszenia zwykłe	32
Fundacje	103
Razem:	417

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok, str. 3

Najwięcej organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego działało w sferze kultury fizycznej, kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego, pomocy społecznej i przeciwdziałania patologiom społecznym, promocji i ochrony zdrowia oraz działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Należy wskazać, że aż 28,5% organizacji pozarządowych (119 podmiotów) stanowiły organizacje kultury fizycznej. Natomiast status organizacji pożytku publicznego posiadało w 2022 roku 31 podmiotów.

W Gminie Miasta Tarnowa w 2022 roku w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w zakresie zadań realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie zawarto 32 umowy z 17 organizacjami pozarządowym na kwotę 12 021 387,44 zł. W trybie zamówień publicznych zlecono zadania 3 organizacjom pozarządowym, którym przekazano dotacje w kwocie 169 009,30 zł. Usługi opiekuńcze zostały zlecone jednej organizacji pozarządowej, na kwotę 3 575 838,86 zł. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2022 roku powierzono do realizacji firmie zewnętrznej. Z kolei, prowadzenie placówek pomocy społecznej zlecono 12 organizacjom pozarządowym na kwotę 3 716 415,87 zł.⁸³

W tabeli zawarto informacje na temat organizacji pozarządowych działających w 2022 roku w obszarze włączenia społecznego w Gminie Miasta Tarnowa. Uwzględniono zadania, które realizowały oraz źródła finansowania.

---

⁸³ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, str. 59

Tabela 3 Organizacje pozarządowe działające w 2022 roku na terenie Gminy miasta Tarnowa w obszarze włączenia społecznego

Organizacja pozarządowa	Zadanie	Źródło finansowania
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Tarnowie	Organizacja dystrybucji artykułów żywnościowych dla mieszkańców Tarnowa oraz prowadzenie punktu z artykułami dla uchodźców z Ukrainy	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną PSONI-Koło w Tarnowie	Prowadzenie na terenie GMT Domu Pomocy Społecznej, mieszkania chronionego treningowego dla osób usamodzielnianych, prowadzenie mieszkania chronionego wspieranego dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet i mężczyzn	Budżet Gminy Miasta Tarnowa, dotacje z budżetu państwa, środki własne stowarzyszenia
Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy im. Św. Kingi w Tarnowie	Budżet Gminy Miasta Tarnowa, dotacje z budżetu państwa, środki własne
Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo	Prowadzenie Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Niepełnosprawnych Intelektualnie w Tarnowie	Budżet Gminy Miasta Tarnowa, dotacje z budżetu państwa, środki własne
Fundacja Zielona Przyszań w Tarnowie	Mały grant pn. „Tarnowskie Centrum Wsparcia Rodziny”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Polski Komitet Pomocy Społecznej w Warszawie	Zadanie „Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Caritas Diecezji Tarnowskiej	Wszelchstronna pomoc osobom bezdomnym oraz zadanie „Dożywianie uprawnionych klientów Centrum Usług Społecznych w Tarnowie w formie posiłków gorących jednodaniowych”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Katolickie Centrum Edukacji KANA	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej KANA	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Stowarzyszenie SIEMACHA	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej SIEMACHA Spot Gemini Park oraz „Międzysiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej” – SIEMACHA Spot Nestor	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Tarnowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej w Tarnowie	Punkt Opieki Nad Osobami Nietrzeźwymi (PONON)	Budżet Gminy Miasta Tarnowa

Organizacja pozarządowa	Zadanie	Źródło finansowania
Stowarzyszenie Medycyna Polska	Międzyosiedlowe Centra Aktywności Senioralnej Żłoty Wiek oraz Krzyż	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie	„Międzyosiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej” pt. „Akcja Re-Generacja 55+ w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy ANS w Tarnowie”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Fundacja Auxilium	Klub Seniora im. Konstancji Sanguszkowej	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Stowarzyszenie KANON w Tarnowie	„Międzyosiedlowe Centrum Aktywności Senioralnej”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Tarnowskie Hospicjum Domowe im. bł. Fryderyka Ozanama w Tarnowie	„Program opieki domowej dla obłożnie i terminalnie chorych” – poprzez prowadzenie wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego	Współpraca bezkosztowa
Fundacja "Przeżyjmy to Razem" w Tarnowie	Zadanie w postaci małego grantu „Każdy może - Aktywny Dzień Dziecka”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Stowarzyszenie „Klub Amazonka”	Zadanie „Rehabilitacja psychofizyczna i profilaktyka wtórna kobiet po mastektomii”	Zadanie realizowane w ramach projektu „Tarnów – Nowe Spojrzenie” przy współfinansowaniu ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w ramach Programu „Rozwój Lokalny” oraz środków budżetu państwa
Spółdzielnia Socjalna BioVitaMed	Zadanie „Zdrowi My! – Mama i Ja”	Zadanie realizowane było w ramach projektu „Tarnów – Nowe Spojrzenie” przy współfinansowaniu ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w ramach Programu „Rozwój Lokalny” oraz środków budżetu państwa
Edu- It Augustyn, Pieprzycki Spółka Jawna	Umowa na świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Dotacja z budżetu państwa

Organizacja pozarządowa	Zadanie	Źródło finansowania
Fundacja Ernst and Young w Warszawie	Kampania społeczna „Rodzina na zastępstwo – serce na zawsze”	Budżet Gminy Miasta Tarnowa, środki własne
Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin Zastępczych „Miejmy siebie” w Tarnowie	Świąteczne warsztaty plastyczne	Budżet Gminy Miasta Tarnowa
Fundacja Polskich Kawalerów Maltańskich we współpracy z Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	Organizacja X edycji „Opłatka Maltańskiego”	-
Fundacja Partnerstwo dla Przyszłości oraz Centrum Integracji Społecznej Jednostki Lokalnej Spółdzielni Socjalnej Serwis	Realizacja z pracownikami Centrum Usług Społecznych w Tarnowie procesu rekrutacji osób do uczestnictwa w zajęciach, opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne, a następnie nadzorowanie uczestnictwa zrekrutowanych osób	-
Fundacja „Warto Wierzyć”	Pozafinansowa współpraca z Centrum Usług Społecznych w Tarnowie poprzez przekazanie paczek z produktami żywnościowymi i higienicznymi dla czterech najbardziej potrzebujących rodzin z małymi dziećmi	-
Polski Czerwony Krzyż – Oddział w Tarnowie	Pozafinansowa współpraca z Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, przekazanie paczek żywnościowych dla rodzin	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 49-50

2.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych

Analiza zasobów podmiotów komercyjnych wskazuje, iż w Tarnowie istnieje bogata baza podmiotów mogących świadczyć usługi społeczne.

Do podmiotów komercyjnych świadczących usługi społeczne w obszarze edukacji zaliczyć można: Tarnowską Szkołę Wyższą Akademię Nauk Stosowanych, Wyższą Szkołę Biznesu National-Louis University, Wydział Zamiejscowy w Tarnowie oraz Małopolską Wyższą Szkołę Ekonomiczną (MWSE) w Tarnowie, Szkoły Policealne i Licea dla dorosłych Cosinus Tarnów, Centrum Nauki i Biznesu ”Żak” Sp. z o.o., SIGMA Szkołę medyczną policealną i LO dla dorosłych.

Ponadto opiekę dla dzieci do lat 3, poza Zespołem Żłobków w Tarnowie, oferują następujące niepubliczne żłobki: „CHATA SKRZATA”, „Małe Szczęścia”, „FUN&PLAY”, „Pałacyk Malucha”, „MALUSZEK”. W mieście znajdują się także następujące przedszkola niepubliczne: Niepubliczne Przedszkole Oxfordzik w Tarnowie, Niepubliczne Przedszkole Lokomotywa w Tarnowie, Przedszkole Niepubliczne „PROMYCZEK”, Przedszkole Niepubliczne BAJKA, Przedszkole „Pałacyk Malucha” Tarnów, Niepubliczne przedszkole o profilu artystycznym – START, Niepubliczne Przedszkole „Bajadurka”, Niepubliczne Przedszkole i Żłobek Fair Play, Przedszkole Niepubliczne „SzkraB”, Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr św. Józefa, Niepubliczne Przedszkole PRZEDSZKOLINEK, Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Córki Matki Bożej Bolesnej Serafitek, Tarnowskie Przedszkole Montessori.

Na terenie Tarnowa działają podmioty komercyjne, które świadczą usługi medyczne z zakresu rehabilitacji, opieki długoterminowej, zdrowia psychicznego.

Usługi opiekuńcze poza miejscem zamieszkania świadczy DOM EMERYTÓW – Placówka Pielęgnacyjno-Opiekuńcza w Tarnowie – placówka przeznaczona jest dla 53 osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku. Zapewnia opiekę lekarską oraz pielęgnarską, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, a także możliwość zamieszkania w placówce.⁸⁴

Zespół Przychodni Specjalistycznych w Tarnowie, gdzie mieści się Poradnia Zdrowia Psychicznego świadczy usługi komercyjne w zakresie psychiatrii.

Mościckie Centrum Medyczne, świadczy odpłatne usługi medyczne, w tym istnieje możliwość skorzystania z odpłatnych usług rehabilitacyjnych. Wchodzący w skład Mościckiego Centrum Medycznego Zakład Opiekuńczo-Lecznicy oferuje stacjonarną opiekę długoterminową w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz komercyjnie.

CenterMed - placówka medyczna świadcząca usługi w poradniach specjalistycznych oraz rehabilitację.

BetaMed S.A. Oddział Tarnów – pielęgnarska opieka długoterminowa w domu pacjenta, pomoc w pozyskiwaniu sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego, który jest niezbędny do właściwej rehabilitacji i pielęgnacji w domu chorego, pomoc w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych, związanych z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku domowym.

Mieszkańcy Tarnowa mają możliwość korzystania z licznych podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne, do których należą m.in.: Rehabilitacja MedFlor Centrum Rehabilitacyjno-Lecznicze, Fizjoterapia Remaks, VERIDIS - Gabinet Terapii Manualnej i Fizjoterapii i inne.

Ponadto, według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, w 2023 roku na terenie Tarnowa działa:⁸⁵

---

⁸⁴ Wykaz placówek zapewniających całodobową opiekę funkcjonujących na terenie woj. małopolskiego, posiadających wpis do Rejestru Wojewody Małopolskiego wg stanu na 1 sierpnia 2022 r.; <https://caritas.diecezja.tarnow.pl>, dostęp: 17.05.2023 r.

⁸⁵ Należy wskazać, że 1 – ten sam podmiot, może mieć przypisanych kilka działów PKD.

w Sekcji Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA:

dział 87 Pomoc społeczna z zakwaterowaniem: 87.10.Z Pomoc społeczna z zakwaterowaniem zapewniająca opiekę pielęgniarstwa: 5 podmiotów, 87.20.Z Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób z zaburzeniami psychicznymi: 13 podmiotów, 87.30.Z Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych: 10 podmiotów, 87.90.Z Pozostała pomoc społeczna z zakwaterowaniem: 7 podmiotów.

dział 88 Pomoc społeczna bez zakwaterowania: 88.10.Z Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych: 27 podmiotów, 88.91.Z Opieka dzienna nad dziećmi: 31 podmiotów.

Do podmiotów świadczących usługi z obszaru kultury zaliczyć można: Multikino w Tarnowie, Centrum Sztuki Mościce i Kino Millenium, Kino Marzenie, Teatr im. Ludwika Solskiego w Tarnowie.

W Tarnowie odnaleźć można także bogatą ofertę spędzania czasu wolnego dla rodzin, młodzieży, dzieci. Poza możliwością skorzystania z oferty kulturalnej, młodszym mieszkańcom oferowane są zajęcia pozaszkolne prowadzone przez różnego rodzaju podmioty, m.in.: Roboblocks (zajęcia z robotyki), Tarnowską Akademię Twórczej Edukacji (zajęcia kreatywne), Dragon Sports (zajęcia sportowe), RjakRobot Tarnów zajęcia LEGO (zajęcia z robotyki), Planeta robotów (programowanie dla dzieci), zajęcia taneczne: Szkoła Tańca Create Yourself, Szkoła Tańca "eMiKa", Studio Tańca HONORATA.

Ponadto można również wskazać na następujące podmioty o charakterze komercyjnym: Centrum Integracji Społecznej, prowadzone przez Spółdzielnię Socjalną SerwiS, która jest agencją zatrudnienia, Spółdzielnia Socjalna Bella Vita, Spółdzielnia Socjalna BioVitaMed, firma Karabela (usługa sprzątania budynków oraz utrzymania terenów zewnętrznych), Your Partner Sp. z o.o. w Tarnowie (odbiór odpadów, udział w akcjach organizowanych przez miasto, które wspierają ekologię).

2.4. Analiza zasobów kadrowych

Jak czytamy w analizie zdiagnozowanych problemów społecznych w mieście Tarnowie, dobre zasoby lokalowe i kadrowe w obszarze pomocy społecznej ocenione zostały jako jedna z mocnych stron obszaru pomocy społecznej. Z kolei do słabych stron zaliczono między innymi słabo rozwinięty system samopomocy oraz wsparcia wolontariackiego w rozwiązywaniu problemów w obszarze pomocy społecznej. Jako zagrożenie uznano natomiast zwiększony zakres zadań dla jednostek samorządu terytorialnego wynikający z niekorzystnych prognoz demograficznych dla miasta Tarnowa. Istotnym problemem jest również wypalenie zawodowe pracowników systemu pomocy społecznej.⁸⁶ Może to być związane z wcześniej wspomnianymi kwestiami takimi jak zbyt niskie płace w sektorze oraz mały prestiż społeczny zawodów z nim związanych.

---

⁸⁶ Załącznik nr 2 do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta - Tarnów 2030

Ze względu na wspomniany zmieniający się zakres działań, pracownicy Centrum Usług Społecznych w Tarnowie realizujący zadania z obszaru pomocy społecznej, stale poszerzają swoją wiedzę. W roku 2022 uczestniczyli w szkoleniach, spotkaniach, konferencjach i wizytach studyjnych.⁸⁷

W roku 2022 kadra Centrum Usług Społecznych w Tarnowie liczyła 190 osób (172,75 etatów) w tym: kadra kierownicza - 2 osoby, pracownicy socjalni - 61 osób, pozostali pracownicy - 129 osób. Spośród zatrudnionych w CUS pracowników 161 posiadało wykształcenie wyższe. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownik socjalny posiadało 28 osób. Natomiast specjalizację z organizacji pomocy społecznej posiadało 6 osób. W strukturze zawodowej pracowników CUS najliczniejsze grupy stanowią pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych (39%) oraz pracownicy socjalni (32%).

W strukturze organizacyjnej Centrum funkcjonują zespoły pracy socjalnej i zespoły realizujące zadania w zakresie usług pomocy społecznej. W minionym roku zespoły te liczyły łącznie 95 osób (86,5 etatów), w tym 61 pracowników socjalnych (55,5 etatów) oraz 14 specjalistów (13 etatów), o których mowa w artykule 110 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, a mianowicie:

- 1) specjaliści z zakresu pracy socjalnej – 26 osób (25,5 etatów):
  - specjalista pracy socjalnej – 20 osób (20 etatów),
  - starszy specjalista pracy socjalnej – 6 osób (5,5 etatów),
- 2) specjaliści z zakresu pracy z rodziną:
  - koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 5 osób (5 etatów),
  - asystent rodziny – 6 osób (5 etatów),
- 3) inni specjaliści realizujący zadania usług pomocy społecznej, w tym w zakresie integracji społecznej:
  - koordynator indywidualnych planów usług społecznych – 3 osoby (3 etaty).

Centrum Usług Społecznych w Tarnowie zatrudnia również jednego Organizatora Społeczności Lokalnej, realizującego zadania w zakresie usług pomocy społecznej.⁸⁸ Ponadto, od 01.01.2023 r. w ramach struktury organizacyjnej Centrum Usług Społecznych, funkcjonuje ośrodek wsparcia działający w formie klubu samopomocy – Klub Senior+. Kadre stanowią: Kierownik Działu, terapeuta zajęciowy i opiekun.

Kadry pomocy społecznej to nie tylko pracownicy CUS, ale również osoby świadczące pomoc instytucjonalną, realizowaną przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Jak wynika z poniższej listy, wielkość kadr (porównując rok 2021 i 2022) w zasadzie nie uległa zmianom.

- 1) środowiskowe domy samopomocy:
  - kadra w roku 2021 – 33 osoby,
  - kadra w roku 2022 – 36 osób,
- 2) dzienne domy pomocy⁸⁹:

---

⁸⁷ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, str. 34-35

⁸⁸ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, str. 39 oraz Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok, str. 5-6

⁸⁹ Dom Dziennego Pobytu funkcjonuje w strukturze organizacyjnej Domu Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Tarnowie jako odrębny dział.

- kadra w roku 2021 – 4 osoby,
- kadra w roku 2022 – 4 osoby,
- 3) schroniska dla osób bezdomnych i noclegownie:
  - kadra w roku 2021 – 15 osób,
  - kadra w roku 2022 – 18 osób,
- 4) domy pomocy społecznej:
  - kadra w roku 2021 – 273 osoby,
  - kadra w roku 2022 – 274 osoby,
- 5) mieszkania chronione ogółem:
  - kadra w roku 2021 – 5 osób,
  - kadra w roku 2022 – 5 osób,
- 6) placówki wsparcia dziennego:
  - kadra w roku 2021 – 16 osób,
  - kadra w roku 2022 – 15 osób,
- 7) placówki opiekuńczo-wychowawcze ogółem:
  - kadra w roku 2021 – 52 osoby,
  - kadra w roku 2022 – 44 osoby,
- 8) warsztaty terapii zajęciowej:
  - kadra w roku 2021 – 48 osób,
  - kadra w roku 2022 – 45 osób,⁹⁰
- 9) ośrodek interwencji kryzysowej:
  - kadra w roku 2022 – 18 osób (7,5 etatu),
- 10) specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (usługi świadczone bez względu na miejsce zamieszkania):
  - kadra w roku 2022 – 18 osób (7,5 etatu).⁹¹

W ogrzewalni, która działa od 2023 roku, obecne zatrudnienie wynosi 6 osób (w tym 4 osoby zatrudnione na umowę zlecenia, a 2 osoby na umowę o pracę)

3. Problemy i wyzwania w świetle wyników badań terenowych

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ilościowe oraz jakościowe. Badania ilościowe zostały przeprowadzone za pomocą technik PAPI (badanie z beneficjentami Centrum Usług Społecznych w Tarnowie) oraz CATI i CAWI (badanie z mieszkańcami Tarnowa). Natomiast badanie jakościowe zostało przeprowadzone za pomocą grup fokusowych (uczestnikami byli: przedstawiciele grup społecznych objętych Planem deinstytucjonalizacji oraz pracownicy Centrum Usług Społecznych) oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych (w których brali udział przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych).

---

⁹⁰ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok, str. 40-44

⁹¹ Raport o stanie miasta za rok 2022, str. 240

Problemy i wyzwania wśród rodzin

Główne problemy w obszarze wsparcia rodzin to:

- a) brak kandydatów na rodziny zastępcze,
- b) brak odpowiednich kompetencji rodzin biologicznych, z których trafiają dzieci do pieczy zastępczej,
- c) brak wystarczającej liczby asystentów rodziny.

Najbardziej potrzebne wśród mieszkańców Tarnowa jest:

- a) wsparcie specjalistyczne dla dzieci i młodzieży (w szczególności dla dzieci i młodzieży przebywającej w instytucjonalnej pieczy zastępczej),
- b) edukacja kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych (organizacja szkoleń, spotkań informacyjnych),
- c) wsparcie psychologiczne dla rodzin zastępczych,
- d) wsparcie w dożywianiu.

Problemy i wyzwania wśród osób starszych

W Tarnowie, dla osób starszych funkcjonuje relatywnie bogata i różnorodna oferta usług społecznych, pozwalająca w istotnym stopniu zaspokoić większość potrzeb tej grupy. Ma na to wpływ fakt, że seniorzy, w kontekście ogólnopolskiej, a także ogólrnoeuropejskiej polityki senioralnej, wdrożonej w obliczu nieustannie wydłużającej się średniej życia i rosnącej liczebności grupy, stali się beneficjentami licznych działań programowych finansowanych z różnorodnych źródeł. Sytuacja ta, z jednej strony przyczyniła się do znaczącej rozbudowy i wyspecjalizowania systemu usług skierowanych do seniorów, z drugiej, poprzez działania promocyjno-marketingowe, wzmocniła ich pozycję jako beneficjentów działań pomocowych.

Główne problemy w obszarze wsparcia osób starszych to:

- a) potrzeba pomocy w codziennych czynnościach, wynikająca z chorób wieku senioralnego oraz obniżonej sprawności fizycznej,
- b) ograniczony dostęp do publicznej ochrony zdrowia,
- c) niewystarczające środki finansowe osób starszych, które nie zaspokajają ich (często nawet podstawowych) potrzeb, a jednocześnie są one zbyt wysokie, aby senior mógł starać się o dodatkowe świadczenia,
- d) niewystarczający dostęp do opieki wytchnieniowej,
- e) niewystarczająca dostępność wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, nie tylko dla beneficjentów systemu pomocy, ale także ich opiekunów i rodzin,
- f) niewystarczająca liczba placówek pobytu dziennego, które mogą odciążać opiekunów i rodziny.

Potrzeby osób starszych to:

- a) usługi opiekuńcze dla osób starszych, w tym usługi realizowane w miejscu zamieszkania,
- b) specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- c) usługi organizacji transportu,
- d) poszerzanie oferty ochrony zdrowia,

- e) opieka wytchnieniowa,
- f) lepszy dostęp do ośrodków wsparcia dziennego.

Problemy i wyzwania wśród osób z niepełnosprawnościami

Pomimo widocznych w Tarnowie działań podejmowanych na rzecz zwiększenia dostępności i niwelowania barier dla osób z niepełnosprawnościami, występują liczne potrzeby, które nie zostały jeszcze zaspokojone.

Główne problemy w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami to:

- a) bariery architektoniczne w instytucjach publicznych,
- b) niewystarczające dostosowanie rozwiązań związanych z ułatwionym dostępem do instytucji publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- c) niewystarczające środki finansowe na zaspokajanie podstawowych potrzeb, szczególnie wśród seniorów z niepełnosprawnościami,
- d) niewystarczający dostęp do opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami,
- e) niewystarczająca liczba placówek pobytu dziennego, które mogą odciążyć opiekunów i rodziny,
- f) zbyt mała dostępność mieszkań chronionych, wspieranych oraz treningowych,
- g) niedostateczna oferta placówek edukacji specjalnej i integracyjnej (zbyt mała liczba miejsc w porównaniu z zapotrzebowaniem),
- h) brak wyspecjalizowanych placówek wsparcia dziennego (np. dla dorosłych osób z autyzmem).

Największe zapotrzebowanie występuje na:

- a) poszerzenia oferty ochrony zdrowia,
- b) pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością,
- c) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- d) organizację transportu do lekarza,
- e) zwiększenie dostępności instytucji pożytku publicznego dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Wyzwaniem jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami opieki oraz dostępu do profesjonalnych usług medycznych w środowisku bez konieczności opuszczania miejsca zamieszkania oraz wsparcia dla opiekunów, rodzin, otoczenia. W Tarnowie funkcjonują programy opieki wytchnieniowej oraz asystent osoby niepełnosprawnej, jednak skala potrzeb na terenie miasta przekracza możliwości realizacyjne.

Problemy i wyzwania wśród osób w kryzysie psychicznym

Główne problemy w obszarze wsparcia osób w kryzysie psychicznym to:

- a) pogłębiający się problem w zakresie funkcjonowania psychiatrii, w szczególności dziecięcej, którego nie rozwiązują żadne podejmowane obecnie działania,
- b) brak specjalistów w tej dziedzinie,
- c) długi czas oczekiwania na wizytę.

Zapotrzebowanie w tym obszarze dotyczy przede wszystkim zabezpieczenia opieki psychiatrycznej dla osób tego potrzebujących.

Problemy i wyzwania wśród osób w kryzysie bezdomności

Problem bezdomności skorelowany jest z ubóstwem oraz uzależnieniem. Osoby w kryzysie bezdomności to nieliczna grupa beneficjentów wsparcia, nie są oni w dostatecznym stopniu uwzględniani w planach i programach pomocowych, przygotowane dla nich wsparcie ma często charakter doraźny, brak wystarczających działań profilaktycznych, precyzyjna liczba osób w kryzysie bezdomności jest trudna do oszacowania. Podmioty wspierające osoby w kryzysie bezdomności, kierują się w swoich działaniach pomocowych różną logiką interwencji, a oferowana przez nie pomoc może mieć zróżnicowany charakter.

Największe zapotrzebowanie na usługi społeczne dedykowane osobom w kryzysie bezdomności dotyczy:

- a) punktów pomocy doraźnej,
- b) dostępu do ogrzewalni,
- c) dostępu do noclegowni,
- d) doradztwa zawodowego,
- e) pracy socjalnej,
- f) poradnictwa psychologicznego.

Najważniejsze trudności w rozwoju usług społecznych dotyczą deficytów kadrowych, występuje niedostatek odpowiednio wykształconego personelu oraz zbyt niskie płace w sektorze, którym towarzyszy za mały prestiż społeczny zawodów pomocowych, a także brak zaufania oraz niechęć do współpracy ze strony odbiorców usług społecznych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w Gminie Miasta Tarnowa są **niezrealizowane usługi lub usługi realizowane w niewystarczającym zakresie**, mowa o:

- a) niedostatecznej ofercie placówek edukacji specjalnej i integracyjnej (zbyt mała liczba miejsc w porównaniu z zapotrzebowaniem),
- b) opiece wytchnieniowej,
- c) brak wystarczającej liczby wyspecjalizowanych placówek wsparcia dziennego (np. dla dorosłych osób z autyzmem).

Przeprowadzone badania pozwoliły określić **problemy i trudności mieszkańców domów pomocy społecznej**.

Do największych trudności i problemów mieszkańców domów pomocy społecznej należą:

- a) brak lub niewystarczające wsparcie ze strony najbliższych;
- b) poczucie osamotnienia;
- c) pogarszająca się kondycja psychiczna w związku z przebywaniem w placówce;
- d) niezadowalające warunki panujące w placówkach;
- e) brak aktywności fizycznej;
- f) stygmatyzacja i marginalizacja społeczna – liczne stereotypy na temat osób mieszkających w placówkach całodobowych.

Jedną z ważniejszych potrzeb osób badanych jest wsparcie wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają odpowiednie doświadczenie i kompetencje oraz którzy mogliby pokierować losami podopiecznego placówki w drodze do usamodzielnienia.

II. Część programowa

1. Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych

W ramach usystematyzowania założeń Planu zostało opracowane drzewo celów i działań. Podstawą opracowania drzewa była diagnoza przygotowana na potrzeby opracowania Planu. Ponadto do opracowania drzewa wykorzystano również materiał pt. „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej GMT w zakresie usług społecznych”. Istotnym elementem były również badania jakościowe.

Pierwszym krokiem było wyznaczenie obszarów interwencji Planu. Następnie drzewo celów zostało opracowane w podziale na obszary. Obszary Planu obejmują cele główne, szczegółowe i działania wraz z podmiotami, w gestii których pozostaje ich wdrażanie oraz adresatów.

Poniżej prezentowany jest schemat ww. drzewa.

Schemat 1 Drzewo celów i działań Planu

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4 Cele główne, szczegółowe i działania wraz z podmiotami odpowiedzialnym za realizację, adresatami i źródłami finansowania

Obszar: Rodzina				
Cel główny				
Stworzenie rozwiniętego i sprawnego systemu wspierania rodzin i opieki nad dziećmi				
Cele szczegółowe	Działania	Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
1. Tworzenie dogodnych warunków opieki nad dziećmi	1.1. Kontynuacja dożywiania dla dzieci i młodzieży w miejskich przedszkolach i szkołach	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, szkoły	Dzieci i młodzież, rodziny z problemami finansowymi	Budżet gminy, środki krajowe
	1.2. Rozwój sieci lokalnych miejsc wsparcia opieki nad dziećmi, w tym nad dziećmi wymagającymi szczególnej opieki	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Rodziny z małymi dziećmi wymagającymi szczególnej opieki	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	1.3. Rozwój sieci wsparcia dla rodzin z dziećmi	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Rodzice	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	1.4. Wdrożenie platformy opieki nad dziećmi – zastępczy dziadek/babcia	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Rodziny z małymi dziećmi, osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatora
2. Tworzenie warunków do sprawnego	2.1. Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje dla istniejących rodzin zastępczych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	Rodziny zastępcze	Budżet gminy

funkcjonowania rodzin zastępczych	2.2.	Organizacja spotkań informacyjnych dla potencjalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	Potencjalni kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	Budżet gminy
	2.3.	Realizacja wsparcia psychologicznego dla rodzin zastępczych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	Rodziny zastępcze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE
	2.4.	Zapewnienie zatrudnienia koordynatorów indywidualnej pieczy zastępczej proporcjonalnie do potrzeb funkcjonujących rodzin zastępczych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	Rodziny zastępcze	Budżet gminy, środki krajowe
Cel główny					
Wysoki poziom samodzielności dzieci wchodzących w dorosłość z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej					
Cele szczegółowe	Działania		Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
3. Wsparcie dzieci i młodzieży pozostających pod opieką w placówkach instytucjonalnych lub w rodzinach zastępczych	3.1.	Organizacja mieszkań treningowych wprowadzających w dorosłość	Gmina Miasta Tarnowa – Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Dzieci i młodzież z pieczy zastępczej	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	3.2.	Organizacja kompleksowego wsparcia dla osób usamodzielnianych i opuszczających instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Dzieci i młodzież z pieczy zastępczej	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów

	3.3.	Zwiększenie wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży przebywających w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Dzieci i młodzież z pieczy zastępczej	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	3.4.	Organizacja zajęć sportowych, kulturalnych itp. dla dzieci i młodzieży z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Dzieci i młodzież z pieczy zastępczej	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
Obszar: Osoby starsze					
Cel główny					
Poprawa warunków życia osób starszych oraz umożliwienie osobom starszym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji					
Cele szczegółowe	Działania		Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
4. Ograniczenie wykluczenia z życia społecznego osób starszych	4.1.	Wspieranie działalności istniejących klubów seniora oraz tworzenie nowych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	4.2.	Organizacja usług opieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjno-kosmetycznych itp.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	4.3.	Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów dla osób	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE

	starszych poprzez organizację transportu do placówek medycznych	organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa		
	4.4. Rozwój usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. „złota rączka dla seniora”, usługa porządkowa itp.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	4.5. Wdrożenie działań intermentoringowych – wymiana doświadczeń międzypokoleniowych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Osoby starsze, dzieci i młodzież	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
5. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych	5.1. Organizacja wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	5.2. Kontynuacja wsparcia na odległość – tzw. teleopieka	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, podmioty prywatne	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE
	5.3. Organizacja wsparcia psychologicznego dla członków	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy	Rodziny i opiekunowie osób starszych	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE,

	rodzin i opiekunów osób starszych	Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe		środki własne realizatorów
	5.4. Organizacja usług sąsiedzkich w zakresie wspierania osób starszych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Osoby starsze	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
Obszar: Osoby z niepełnosprawnościami				
Cel główny				
Wysoki poziom samodzielności osób z niepełnosprawnościami				
Cele szczegółowe	Działania	Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
6. Zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami	6.1. Prowadzenie warsztatów usamodzielniających osoby z niepełnosprawnościami	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	6.2. Prowadzenie działań asystenckich wspierających w codziennym funkcjonowaniu osoby z niepełnosprawnościami	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	6.3. Realizacja warsztatów, zajęć i spotkań integrujących osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców Tarnowa	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów

7. Wsparcie opiekuńcze osób z niepełnosprawnościami	7.1. Organizacja mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dla osób z niepełnosprawnościami	Gmina Miasta Tarnowa – Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	7.2. Kontynuacja realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania	Gmina Miasta Tarnowa – Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
8. Wsparcie rodzin, w których funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami	8.1. Zorganizowanie grup wsparcia dla członków rodzin osób z niepełnosprawnościami	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Rodziny osób z niepełnosprawnościami	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	8.2. Organizacja usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, podmioty prywatne	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE
	8.3. Zwiększenie liczby miejsc, w których świadczona jest opieka wytchnieniowa	Jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Niepełnosprawni	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów

Obszar: Osoby w kryzysie psychicznym				
Cel główny				
Wyższy poziom wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego				
Cele szczegółowe	Działania	Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
9. Rozwój usług specjalistycznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego	9.1. Prowadzenie kampanii informacyjnych o problemach zdrowia psychicznego występujących w społeczeństwie oraz o możliwościach wsparcia	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Osoby z problemami zdrowia psychicznego, mieszkańcy miasta	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	9.2. Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Osoby z problemami zdrowia psychicznego, mieszkańcy miasta	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	9.3. Poszerzenie oferty świadczonych usług poradnictwa psychologicznego dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Osoby z problemami zdrowia psychicznego, mieszkańcy miasta	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów

10. Wsparcie dzieci i młodzieży z problemami zdrowia psychicznego	10.1. Prowadzenie akcji edukacyjnych w placówkach oświatowych o problemach i przyczynach problemów ze zdrowiem psychicznym oraz możliwych sposobach wsparcia wśród młodzieży	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe	Dzieci i młodzież zagrożona oraz z problemami zdrowia psychicznego	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
Obszar: Osoby w kryzysie bezdomności				
Cel główny				
Ograniczenie skali i skutków bezdomności				
Cele szczegółowe	Działania	Realizatorzy działań	Adresaci	Źródła finansowania
11. Wsparcie osób zagrożonych lub pozostających w kryzysie bezdomności	11.1. Prowadzenie akcji informacyjnych o przyczynach i skutkach bezdomności	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Osoby w kryzysie bezdomności, osoby zagrożone bezdomnością	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	11.2. Streetworking oraz prowadzenie pracy socjalnej wśród osób będących w kryzysie bezdomności	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Osoby w kryzysie bezdomności	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów
	11.3. Prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób zagrożonych bądź będących w kryzysie bezdomności	Gmina Miasta Tarnowa – Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, organizacje pozarządowe	Osoby w kryzysie bezdomności	Budżet gminy, środki krajowe, środki z UE, środki własne realizatorów

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę doświadczenie w realizacji działań na rzecz mieszkańców Tarnowa oraz wyniki analizy: zasobów systemu wsparcia i wdrażanych systematycznie usług społecznych, zasobów organizacji pozarządowych i podmiotów komercyjnych – czyli podmiotów realizujących i współrealizujących te przedsięwzięcia, oprócz wskazanych w tabeli kierunków rozwoju usług społecznych, w ramach 5 obszarów (rodzina, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie psychicznym, osoby w kryzysie bezdomności) przewiduje się kontynuację dotychczas podejmowanych działań oraz ich intensyfikację.

2. Analiza kosztów realizacji planu

2.1. Analiza kosztów realizowanych obecnie usług społecznych

Usługi społeczne w Tarnowie realizowane są na podstawie dokumentu pn. „Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023”. W ramach Programu zdefiniowany został katalog 31 usług społecznych do realizacji w latach 2022-2023 r. Wdrażanie Programu rozpoczęło się w grudniu 2022 r. Łączny koszt realizacji Programu oszacowano na 688 000,00 zł (z czego 2022 r. 88 000,00 zł, a w 2023 r. 600 000,00 zł). Program, wg założeń finansowany jest z: Budżetu Gminy Miasta Tarnowa, budżetu państwa, funduszy Unii Europejskiej i funduszy norweskich.

W 2022 r. na realizację usług realizowanych w ramach PUS przeznaczono łącznie 12 000,00 zł (tj. na usługi rehabilitacji dla pacjentek po mastektomii, indywidualnego poradnictwa psychologicznego dla osób dorosłych i poradnictwa dietetycznego dla dzieci i młodzieży).

Całkowity, łączny koszt realizacji usług społecznych wskazanych w Programie możliwy będzie do oszacowania po realizacji Programu i zostanie podany w „Informacji z realizacji Programu Usług Społecznych”. Ww. informacja zostanie sporządzona do 4 miesięcy od daty zakończenia realizacji Programu.

Oprócz ww. usług społecznych CUS realizuje również inne usługi społeczne na zasadach, w tym także co do odpłatności i w trybie określonym w przepisach odrębnych i innych programach przyjętych w Gminie Miasta Tarnowa. Zgodnie z PUS są to:

1. **Asystent rodziny** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. **Korpus Wsparcia Seniora** - usługa realizowana na podstawie Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
3. **Opaska bezpieczeństwa** - usługa realizowana na podstawie Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
4. **Usługi opiekuńcze** - usługi realizowane na podstawie zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
5. **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej** - usługa realizowana na podstawie Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
6. **Karta Tarnowskiego Seniora** - usługa realizowana na podstawie Programu „Karta Tarnowskiego Seniora” Gminy Miasta Tarnowa,

7. **Karta Tarnowskiej Rodziny** - usługa realizowana na podstawie Programu „Karta Tarnowskiej Rodziny” Gminy Miasta Tarnowa,
8. **Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych systemie pieczy zastępczej** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
9. **Centrum wsparcia rodziny** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
10. **Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
11. **Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
12. **Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla dzieci i młodzieży** - usługa realizowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Koszt ww. usług społecznych został oszacowany na podstawie dokumentu pn. „Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok” oraz danych dostarczonych przez CUS w Tarnowie. Łączny koszt realizacji usług społecznych realizowanych na zasadach określonych w trybie przepisów odrębnych i innych programach przyjętych w Gminie Miasta Tarnowa wyniósł ponad **7 080 000 zł.**

W związku z powyższym całkowity łączny koszt, uwzględniający zarówno usługi zapisane w PUS, jak i realizowane na zasadach określonych w trybie przepisów odrębnych i innych programach przyjętych w Gminie Miasta Tarnowa wyniósł, w 2022 r., ponad **7 100 000 zł.**

2.2. Kalkulacja kosztów realizacji usług po wdrożeniu planu deinstytucjonalizacji usług

Poniżej dokonano kalkulacji kosztów realizacji działań Planu. W tabeli poniżej prezentowane są roczne koszty wdrażania poszczególnych działań. Kalkulacji kosztów dokonano na podstawie analizy dotychczasowych kosztów wdrażania podobnych usług, rozeznania cenowego poszczególnych usług, wiedzy eksperckiej oraz z uwzględnieniem wskaźnika inflacji za rok 2022 ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny.

Propozycja kalkulacji ma charakter indykatywny. Szczegółowa kalkulacja możliwa będzie na etapie opracowania szczegółowych założeń co do zakresu rzeczowego realizacji poszczególnych działań.

Szacunkowo roczny indykatywny koszt realizacji Planu określono na poziomie: 10 243 513,00 zł. (szczegółowe wyliczenia znajdują się w tabeli poniżej). Biorąc pod uwagę okres wdrażania, tj. do 2025 r. (około 2,5 roku), całkowity koszt wyniesie około: 25 608 782,50 zł. Niemniej jednak należy mieć na uwadze, że szacunek realizacji planu oparty jest o dane bieżące. Różnica może wynikać ze zmiany cen jednostkowych, zmiany wskaźnika inflacji oraz innych czynników zewnętrznych.

Tabela 5 Kalkulacja kosztów realizacji Planu

Obszar: Rodzina			
Cel główny			
Stworzenie rozwiniętego i sprawnego systemu wspierania rodzin i opieki nad dziećmi			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
1. Tworzenie dogodnych warunków opieki nad dziećmi	1.1. Kontynuacja dożywiania dla dzieci i młodzieży w miejskich przedszkolach i szkołach	Koszty dożywiania w 2022 r. 152 208,00 zł x 114,4% (wskaźnik inflacji za rok 2022 r.) ~174 126,00 zł	174 126,00
	1.2. Rozwój sieci lokalnych miejsc wsparcia opieki nad dziećmi, w tym nad dziećmi wymagającymi szczególnej opieki	Koszty personelu ~2 etaty na 28 dzieci (5 000,00 zł brutto wychowawca, 4 500,00 zł opiekun wspomagający) x 3 lokalizacje Koszt lokalu ~30 m ² + koszt wyposażenia – 3 000,00 zł x 3 lokalizacje	450 000,00
	1.3. Rozwój sieci wsparcia dla rodzin z dziećmi	200,00 zł/h (koszt specjalistów psychologów, terapeutów, itp., oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 2h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jednego potrzebującego) x 20 (liczba potrzebujących objętych usługami w ciągu miesiąca) Koszt lokalu ~30 m ² + koszt wyposażenia – 3 000,00 zł x 1 lokalizacja	132 000,00
	1.4. Wdrożenie platformy opieki nad dziećmi – zastępczy dziadek/babcia	Koszt przygotowania platformy ok. 4 000 zł, koordynacja i obsługa platformy ok. ¼ etatu w miesiącu ~1 500,00 zł	22 000,00

2. Tworzenie warunków do sprawnego funkcjonowania rodzin zastępczych	2.1. Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje dla istniejących rodzin zastępczych	Zadanie realizowane w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	-
	2.2. Organizacja spotkań informacyjnych dla potencjalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	Zadanie realizowane w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	-
	2.3. Realizacja wsparcia psychologicznego dla rodzin zastępczych	Zadanie realizowane w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	-
	2.4. Zapewnienie zatrudnienia koordynatorów indywidualnej pieczy zastępczej proporcjonalnie do potrzeb funkcjonujących rodzin zastępczych	Koszt zatrudnienia 6 koordynatorów - 6 000,00 zł brutto/ miesięcznie x 6	432 000,00
Cel główny			
Wysoki poziom samodzielności dzieci wchodzących w dorosłość z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
3. Wsparcie dzieci i młodzieży pozostających pod opieką w placówkach instytucjonalnych lub w rodzinach zastępczych	3.1. Organizacja mieszkań treningowych wprowadzających w dorosłość	Koszt utrzymania mieszkania wraz z obsługą ~9 000,00 zł /miesiąc x 2 mieszkania	216 000,00
	3.2. Organizacja kompleksowego wsparcia dla osób usamodzielnianych i opuszczających instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą	150,00 zł/h (koszt oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 10h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jednego potrzebującego) x 10 (liczba potrzebujących objętych usługami w ciągu miesiąca) oraz w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	180 000,00
	3.3. Zwiększenie wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży przebywających	200,00 zł/h (koszt oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 4h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jednego	384 000,00

	w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	potrzebującego) x 40 (liczba potrzebujących objętych usługami w ciągu miesiąca) oraz w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	
	3.4. Organizacja zajęć sportowych, kulturalnych itp. dla dzieci i młodzieży z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Koszt animatora/trenera za 4-6h zajęć wraz z przygotowaniem 1 500,00 zł Koszt sali za 4-6h spotkanie 1 500,00 zł – 15 zajęć rocznie oraz w ramach etatów Centrum Usług Społecznych	45 000,00
Obszar: Osoby starsze			
Cel główny			
Poprawa warunków życia osób starszych oraz umożliwienie osobom starszym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
4. Ograniczenie wykluczenia z życia społecznego osób starszych	4.1. Wspieranie działalności istniejących klubów seniora oraz tworzenie nowych	450 000,00 zł (koszt funkcjonowania 5 MCAS, tj. koszt organizacji: zajęć aktywizujących seniorów, zajęć poprawiających sprawność intelektualną i fizyczną, spotkań z ciekawymi ludźmi, zajęć artystycznych, imprez okolicznościowych, potańcówek, wyjść integracyjnych i krajoznawczych, pielgrzymek oraz wykładów prozdrowotnych i indywidualnych konsultacji) – koszt jednego centrum ~90 000,00 zł = 90 000,00 zł x 114,4% (wskaźnik inflacji za rok 2022 r.) x 6 klubów seniora	617 760,00 zł

	4.2.	Organizacja usług opieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. organizacja usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjno-kosmetycznych itp.	200,00 zł/h (koszt oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 4h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jednego seniora) x 20 (liczba seniorów objętych usługami w ciągu miesiąca)	192 000,00
	4.3.	Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów dla osób starszych poprzez organizację transportu do placówek medycznych	Koszt zatrudnienia 3 kierowców (zatrudnionych na łącznie na 1,5 etatu) ~6 500,00 zł na miesiąc na cały etat Koszt utrzymania samochodów lub leasingu miesięcznie ~4 000,00 zł	165 000,00
	4.4.	Rozwój usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. „złota rączka dla seniora”, usługa porządkowa itp.	150,00 zł/h (średnia cena usługi wraz z dojazdem) x 4h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jednego seniora) x 20 (liczba seniorów objętych usługami w ciągu miesiąca)	144 000,00
	4.5.	Wdrożenie działań intermentoringowych – wymiana doświadczeń międzypokoleniowych	Do realizacji spotkań zostanie wykorzystana sala i zasoby Centrum Usług Społecznych	-
5. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych	5.1.	Organizacja wsparcia psychologicznego dla osób starszych	200 zł (koszt jednego spotkania w miesiącu) x 50 (liczba osób starszych objętych wsparciem w ciągu roku) x 12 (łącznie liczba spotkań dla jednej osoby w ciągu roku)	120 000,00
	5.2.	Kontynuacja wsparcia na odległość – tzw. teleopieka	Koszt jednej opaski w 2022 r. – 423 zł x liczba osób przewidywana w ramach wsparcia w ciągu jednego roku 90 x 114,4% (wskaźnik inflacji za rok 2022 r.)	43 552,00

	5.3. Organizacja wsparcia psychologicznego dla członków rodzin i opiekunów osób starszych	200,00 zł (koszt jednego spotkania w miesiącu) x 50 (liczba osób starszych objętych wsparciem w ciągu roku) x 12 (łącznie liczba spotkań dla jednej osoby w ciągu roku)	120 000,00
	5.4. Organizacja usług sąsiedzkich w zakresie wspierania osób starszych	50,00 zł (koszt 1h usługi) x 20 (liczba osób starszych objętych wsparciem w ciągu miesiąca) x 10h (liczba godzin w miesiącu przeznaczona na usługi sąsiedzkie dla jednej osoby)	120 000,00
Obszar: Osoby z niepełnosprawnościami			
Cel główny			
Wysoki poziom samodzielności osób z niepełnosprawnościami			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
6. Zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami	6.1. Prowadzenie warsztatów usamodzielniających osoby z niepełnosprawnościami	Koszt trenera/szkoleniowca za 4-6h spotkanie 1 500,00 zł Koszt sali za 4-6h spotkanie 1 500,00 zł – 2 warsztaty w miesiącu	72 000,00
	6.2. Prowadzenie działań asystenckich, wspierających w codziennym funkcjonowaniu osoby z niepełnosprawnościami	80,00 zł/h (koszt oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 50h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jedną osobę z niepełnosprawnościami) x 50 (liczba osób z niepełnosprawnościami objętych usługami w ciągu miesiąca)	2 400 000,00

	6.3. Realizacja warsztatów, zajęć i spotkań integrujących osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców Tarnowa	Koszt trenera/szkoleniowca za 4-6h spotkanie 1 500,00 zł Koszt sali za 4-6h spotkanie 1 500,00 zł – 1 spotkanie/warsztat w miesiącu	36 000,00
7. Wsparcie opiekuńcze osób z niepełnosprawnościami	7.1. Organizacja mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dla osób z niepełnosprawnościami	Pozyskanie budynku z zasobów miejskich lub prywatnych i ich modernizacja Szacunkowy, łączny średnioroczny koszt razem z funkcjonowaniem to 1 100 000,00 (koszty obejmują m.in. pozyskanie budynku, remont i modernizację, adaptację pomieszczeń i utworzenie 6 mieszkań wspomaganych z koszykiem usług, koszty obsługi, media, koszty podatków, wyposażenie i konserwację)	1 100 000,00
	7.2. Kontynuacja realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania	Średni koszt realizowanych dotychczas usług opiekuńczych przypadających na jednego podopiecznego ~8 000,00 zł x 120 (średnia liczba osób, która skorzystała z usług w ciągu roku)	960 000,00
8. Wsparcie rodzin, w których funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami	8.1. Zorganizowanie grup wsparcia dla członków rodzin osób z niepełnosprawnościami	Koszt prowadzącego wraz z przygotowaniem dla 1 grupy wsparcia w miesiącu 1 500,00 zł x 12 Koszt sali dla 1 grupy wsparcia – 1 500,00 zł w miesiącu x 12	36 000,00
	8.2. Organizacja usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami	Koszt usługi transportowej 251 dni roboczych x 55 km (limit dzienny przewozów) x 15 zł (za 1 km)	207 075,00

	8.3. Zwiększenie liczby miejsc, w których świadczona jest opieka wytnieniowa	Koszt organizacji jednego miejsca opieki wytnieniowej w ciągu miesiąca ~9 600,00 zł x 10 miejsc x 12 miesięcy	1 152 000,00
Obszar: Osoby w kryzysie psychicznym			
Cel główny			
Wyższy poziom wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
9. Rozwój usług specjalistycznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego	9.1. Prowadzenie kampanii informacyjnych o problemach zdrowia psychicznego występujących w społeczeństwie oraz o możliwościach wsparcia	Koszt realizacji jednej kampanii ~40 000,00 zł – 1 kampania w roku	40 000,00
	9.2. Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych	Koszt jednego specjalisty 6 500,00 zł /miesięcznie	78 000,00
	9.3. Poszerzenie oferty świadczonych usług poradnictwa psychologicznego dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	200,00 zł/h (koszt oszacowany na podstawie cen rynkowych) x 4h (liczba godzin w ciągu miesiąca przypadająca na jedną osobę w kryzysie zdrowia psychicznego) x 20 (liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego objętych usługami w ciągu miesiąca)	192 000,00
10. Wsparcie dzieci i młodzieży z problemami zdrowia psychicznego	10.1. Prowadzenie akcji edukacyjnych w placówkach oświatowych o problemach i przyczynach problemów ze zdrowiem psychicznym oraz możliwych sposobach wsparcia wśród młodzieży	Koszt realizacji jednej kampanii ~25 000,00 zł – 2 kampanie w roku	50 000,00

Obszar: Osoby w kryzysie bezdomności			
Cel główny			
Ograniczenie skali i skutków bezdomności			
Cele szczegółowe	Działania	Metodologia obliczania kosztów	Roczny koszt w zł
11. Wsparcie osób zagrożonych lub pozostających w kryzysie bezdomności	11.1. Prowadzenie akcji informacyjnych o przyczynach i skutkach bezdomności	Praca wykonywana przez streetworkerów oraz pracowników Centrum Usług Społecznych w ramach bieżących kontaktów	-
	11.2. Streetworking oraz prowadzenie pracy socjalnej wśród osób będących w kryzysie bezdomności	Koszt jednego streetworkera miesięcznie 6 500,00 zł x 1 etat	78 000,00
	11.3. Prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób zagrożonych bądź będących w kryzysie bezdomności	Pozyskanie budynku z zasobów miejskich lub prywatnych i ich modernizacja Szacunkowy, łączny średnioroczny koszt razem z funkcjonowaniem to 285 000,00 zł (koszty obejmują m.in. pozyskanie mieszkania, remont i modernizację, adaptację pomieszczeń i utworzenie 1 mieszkania wspomagane dla osób zagrożonych bądź będących w kryzysie bezdomności, koszty obsługi, media, koszty podatków, wyposażenie i konserwację)	285 000,00

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu deinstytucjonalizacji usług

Podstawą finansowania założeń Planu będą środki własne samorządu, które zgodnie z ideą planowania strategicznego we wszystkich obszarach stanowią podstawę do finansowania działań. Niemniej jednak na realizację działań w pełnym zakresie niezbędne będzie pozyskanie finansowania z różnych źródeł. Poniżej są prezentowane możliwe źródła finansowania:

Środki europejskie:

- a) Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- b) Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027
- c) Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- d) Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- e) Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo 2021-2027,
- f) Fundusze norweskie i Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- g) Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

Środki krajowe:

- a) Fundusz Solidarnościowy,
- b) Resortowy Program „Opieka 75+”,
- c) Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025,
- d) Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025,
- e) Programy PFRON.

Środki własne Gminy Miasta Tarnowa przeznaczone na zadania wynikające z realizowanych ustaw, które zostaną zawarte w uchwałach budżetowych na kolejne lata w oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Miasta Tarnowa.

Środki pochodzące z innych źródeł:

- a) Środki własne realizatorów,
- b) Środki organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację działań,
- c) Wpłaty sponsorów i darczyńców,
- d) Zbiórki publiczne.

3. Dostępne zasoby do realizacji usług

3.1. Finansowe

Głównym źródłem zasobów finansowych do realizacji usług społecznych są środki własne Gminy Miasta Tarnowa wydatkowane na działalność CUS oraz środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych. Zgodnie z dokumentem „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022” rok oraz „Sprawozdaniem z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022”, wartość ww. wydatkowanych środków na działalność CUS wyniosła ~130,5 mln zł, z czego wartość usług społecznych realizowanych w 2022 r. w ramach PUS i wynikających z innych realizowanych ustaw wyniosła ~6,95 mln zł.

3.2. Materialne

Głównym zasobem materialnym do realizacji usług jest kadra CUS. W 2022 r. w CUS zatrudnionych było 190 osób. Zdecydowana większość, bo aż 161 osób posiadało wykształcenie wyższe, z czego 34 osoby posiadały specjalizacje⁹²:

- a) I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego – 21 osób,
- b) II stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego – 7 osób,
- c) z organizacji pomocy społecznej 6 osób.

Należy również zwrócić uwagę, że 61 osób ze 190 zatrudnionych to byli pracownicy socjalni. Ponad 77% (47 osób) pracowników socjalnych, w 2022 r., posiadało wykształcenie wyższe, z czego 22 osoby posiadały specjalizacje:

- a) I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego – 17 osób,
- b) II stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego – 5 osób.

Kadrę zarządzającą CUS, w 2022 r., stanowiły 2 osoby. Obie posiadały wykształcenie wyższe oraz specjalizacje z organizacji pomocy społecznej.

Ponadto w ramach jednostek/działów/zespołów będących w strukturach CUS zatrudnionych było 17 osób, z czego:

- a) w dziale/zespole świadczeń rodzinnych – 14,
- b) w Placówce Wsparcia Dziennego „Akademia Aktywności” – 3 (łącznie 1,5 etatu).

---

⁹² Ocena zasobów pomocy społecznej gminy miasta Tarnowa za 2022 rok

Z uwagi na wciąż zmieniające się uwarunkowania, zmianę katalogu świadczonych usług kadra CUS, w 2022 r. stale podnosiła swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju szkoleniach, spotkaniach, kongresach, superwizjach, konferencjach i wizytach studyjnych. W 2022 r. pracownicy CUS wzięli udział w:

- a) szkoleniach (łącznie 18 szkoleń),
- b) wizytach studyjnych (łącznie 2 wizyty studyjne),
- c) spotkaniach (łącznie 2 spotkania, 1 kongres-spotkanie),
- d) konferencjach (łącznie 3 konferencje),
- e) superwizjach (łącznie 2 superwizje).

Ponadto w CUS w Tarnowie, w 2022 r., w ramach zatrudnienia pomocniczego zatrudnionych było 35 osób, z czego:

- a) 27 osób było zatrudnionych na stanowisku opiekunki domowej,
- b) 2 osoby były zatrudnione na stanowisku pomocy opiekunowi osoby niepełnosprawnej
- c) 6 osób było zatrudnionych na stanowisku pracowników gospodarczych.

Dodatkowo w 2022 r. CUS umożliwił realizację staży (17 osób), praktyk studenckich (14 osób) oraz praktyk zawodowych (12 osób). Ponadto w ramach CUS, w 2022 r. działało 10 wolontariuszy (4 w zakresie pieczy zastępczej, 6 w ramach korpusu seniora).

Zasobem kadrowym do realizacji usług społecznych w Gminie Miasta Tarnowa, oprócz kadry CUS, są również kadry jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. W 2022 r. ww. jednostkach zatrudnionych było łącznie 477 osób, z czego w:

- a) środowiskowych domach samopomocy – 36 osób,
- b) dziennych domach pomocy – 4 osoby,
- c) schroniskach dla osób bezdomnych i noclegowniach – 18 osób,
- d) domach pomocy społecznej – 274 osoby,
- e) mieszkaniach chronionych – 5 osób,
- f) placówkach wsparcia dziennego – 15 osób,
- g) placówkach opiekuńczo-wychowawcze – 44 osoby,
- h) warsztatach terapii zajęciowej – 45 osób,
- i) ośrodka interwencji kryzysowej – 18 osób,
- j) specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 18 osób.

Ponadto zasobem materialnym do realizacji usług jest również mienie będące w dyspozycji CUS oraz innych jednostek miejskich, a także organizacji pozarządowych działających w obszarze włączenia społecznego.

3.3. Infrastrukturalne

W dokumencie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok wskazano szereg zasobów infrastrukturalnych, które są w posiadaniu Gminy lub partnerów społeczno-gospodarczych.

W 2022 r. na terenie Gminy funkcjonowały:

- a) 4 domy pomocy społecznej (2 placówki prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa, 2 placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa),
- b) 3 mieszkania chronione (prowadzone przez organizacje pozarządowe),
- c) 1 Ośrodek Interwencji Kryzysowej (placówka prowadzona przez Gminę Miasta Tarnowa),
- d) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (placówka prowadzona przez Gminę Miasta Tarnowa),
- e) 1 placówka specjalistycznego poradnictwa (placówka prowadzona przez organizację pozarządową),
- f) 4 placówki wsparcia dziennego (1 prowadzona przez Gminę Miasta Tarnowa, 3 prowadzone przez organizacje pozarządowe),
- g) 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych (placówki prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa),
- h) 3 warsztaty terapii zajęciowej (1 placówka prowadzona przez Gminę Miasta Tarnowa, 2 placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe),
- i) 1 Zakład Aktywności Zawodowej (prowadzony przez Gminę Miasta Tarnowa),
- j) 2 środowiskowe domy samopomocy (placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe),
- k) 1 Dział Domu Dziennego pobytu funkcjonujący w strukturze organizacyjnej Domu Pomocy Społecznej im. Świętego Brata Alberta Tarnowie (placówka prowadzona przez Gminę Miasta Tarnowa),
- l) 1 Noclegownia (placówka prowadzona przez organizację pozarządową),
- m) 1 Schronisko (placówka prowadzona przez organizację pozarządową),
- n) 1 Klub samopomocy (klub funkcjonował do 31.12.2022 r., od 01.01.2023 r. klub funkcjonuje w strukturze Centrum Usług Społecznych),
- o) 26 organizacji pozarządowych działających w obszarze włączenia społecznego.

4. System monitorowania i oceny

Przedmiotem systemu monitorowania i oceny Planu będzie ocena skuteczności wdrażania zaplanowanych celów i działań.

W ramach prowadzenia monitoringu będą pozyskiwane dane odnośnie realizacji celów szczegółowych i działań oraz dokonywane bieżących korekt w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych. Ponadto dane z systemu monitoringu będą stanowiły zasilenie do systemu oceny, który będzie dokonywany w drodze ewaluacji. Celem ewaluacji będzie formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu interwencji, jak i innych działań, które będą prowadzone w przyszłości.

Wobec powyższego system będzie podzielony na dwa etapy:

1. Monitorowanie, które obejmie zbieranie, selekcjonowanie, agregowanie i przeliczanie danych pochodzących z różnych źródeł.
2. Ocena – ewaluacja, która obejmie analizowanie, interpretowanie zgromadzonych danych na etapie monitorowania oraz wnioskowanie i formułowanie rekomendacji.

4.1. Wskaźniki

Podstawą monitorowania i ewaluacji będą wskaźniki, które pozwolą zmierzyć efektywność wdrażanych działań Planu. Na potrzeby realizacji wskaźniki przypisano do działań. Jeżeli nie wskazano inaczej wartość wskaźnika, jest to wartość docelowa, która zostanie osiągnięta na koniec realizacji Planu.

Lista wskaźników prezentowana jest poniżej.

Tabela 6 Tabela wskaźników

Obszar: Rodzina			
Cel główny			
Stworzenie rozwiniętego i sprawnego systemu wspierania rodzin i opieki nad dziećmi			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika
1. Tworzenie dogodnych warunków opieki nad dziećmi	1.1. Kontynuacja dożywiania dla dzieci i młodzieży w miejskich przedszkolach i szkołach	Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem	800
	1.2. Rozwój sieci lokalnych miejsc wsparcia opieki nad dziećmi, w tym nad dziećmi wymagającymi szczególnej opieki	Liczba dzieci w lokalnych miejscach wsparcia objętych wsparciem w ramach działania	300
	1.3. Rozwój sieci wsparcia dla rodzin z dziećmi	Liczba potrzebujących objętych wsparciem specjalistów psychologów, terapeutów	150
	1.4. Wdrożenie platformy opieki nad dziećmi – zastępczy dziadek/babcia		Liczba wdrożonych platform
Liczba seniorów zarejestrowanych w bazie/na platformie			30
2. Tworzenie warunków do sprawnego funkcjonowania rodzin zastępczych	2.1. Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje dla istniejących rodzin zastępczych	Liczba godzin szkoleniowych w zakresie podnoszenia kompetencji dla istniejących rodzin zastępczych	115
	2.2. Organizacja spotkań informacyjnych dla potencjalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dla potencjalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	50

	2.3. Realizacja wsparcia psychologicznego dla rodzin zastępczych	Odsetek funkcjonujących rodzin zastępczych objętych wsparciem	100%
	2.4. Zapewnienie zatrudnienia koordynatorów indywidualnej pieczy zastępczej proporcjonalnie do potrzeb funkcjonujących rodzin zastępczych	Odsetek zrealizowanych wniosków o objęcie wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	100%
Cel główny			
Wysoki poziom samodzielności dzieci wchodzących w dorosłość z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika
3. Wsparcie dzieci i młodzieży pozostających pod opieką w placówkach instytucjonalnych lub w rodzinach zastępczych	3.1. Organizacja mieszkań treningowych wprowadzających w dorosłość	Liczba mieszkań treningowych wprowadzających w dorosłość	2
	3.2. Organizacja kompleksowego wsparcia dla osób usamodzielnianych i opuszczających instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą	Liczba zrealizowanych godzin wsparcia	240
	3.3. Zwiększenie wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży przebywających w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym	150
	3.4. Organizacja zajęć sportowych, kulturalnych itp. dla dzieci i młodzieży z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba zajęć sportowych, kulturalnych itp. dla dzieci i młodzieży z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	30

Obszar: Osoby starsze			
Cel główny			
Poprawa warunków życia osób starszych oraz umożliwienie osobom starszym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika
4. Ograniczenie wykluczenia z życia społecznego osób starszych	4.1. Wspieranie działalności istniejących klubów seniora oraz tworzenie nowych	Liczba funkcjonujących klubów seniora w mieście	6
	4.2. Organizacja usług opieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. organizacja usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjno-kosmetycznych itp.	Liczba osób starszych objętych np. usługami rehabilitacyjnymi, pielęgnacyjno-kosmetycznymi itp.	120
	4.3. Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów dla osób starszych poprzez organizację transportu do placówek medycznych	Liczba osób starszych, które skorzystał z transportu do placówek medycznych	100
	4.4. Rozwój usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, np. „złota rączka dla seniora”, usługa porządkowa itp.	Liczba osób starszy objętych usługami wspomagającymi	120
	4.5. Wdrożenie działań intermentoringowych – wymiana doświadczeń międzypokoleniowych	Liczba spotkań intermentoringowych	20
5. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych	5.1. Organizacja wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia psychologicznego dla osób starszych	150

	5.2. Kontynuacja wsparcia na odległość – tzw. teleopieka	Liczba osób, które skorzystały z usług teleopieki	90
	5.3. Organizacja wsparcia psychologicznego dla członków rodzin i opiekunów osób starszych	Liczba rodzin objętych usługami wsparcia psychologicznego dla członków rodzin i opiekunów osób starszych	150
	5.4. Organizacja usług sąsiedzkich w zakresie wspierania osób starszych	Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich	20
		Liczba zrealizowanych godzin usług sąsiedzkich	240
Obszar: Osoby z niepełnosprawnościami			
Cel główny			
Wysoki poziom samodzielności osób z niepełnosprawnościami			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika
6. Zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami	6.1. Prowadzenie warsztatów usamodzielniających osoby z niepełnosprawnościami	Liczba warsztatów usamodzielniających dla osób z niepełnosprawnościami	30
	6.2. Prowadzenie działań asystenckich, wspierających w codziennym funkcjonowaniu osoby z niepełnosprawnościami	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami asystenckimi wspierającymi w codziennym funkcjonowaniu	150
	6.3. Realizacja warsztatów, zajęć i spotkań integrujących osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców Tarnowa	Liczba warsztatów, zajęć i spotkań integrujących osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców Tarnowa	20

7. Wsparcie opiekuńcze osób z niepełnosprawnościami	7.1. Organizacja mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba utworzonych mieszkań wspomaganych	6
	7.2. Kontynuacja realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania	Liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	300
8. Wsparcie rodzin, w których funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami	8.1. Zorganizowanie grup wsparcia dla członków rodzin osób z niepełnosprawnościami	Liczba uruchomionych grup wsparcia dla członków rodzin osób z niepełnosprawnościami	1
	8.2. Organizacja usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z transportu	120
	8.3. Zwiększenie liczby miejsc, w których świadczona jest opieka wytchnieniowa	Liczba nowych miejsc, w których świadczona jest opieka wytchnieniowa	10
Obszar: Osoby w kryzysie psychicznym			
Cel główny			
Wyższy poziom wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika
9. Rozwój usług specjalistycznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego	9.1. Prowadzenie kampanii informacyjnych o problemach zdrowia psychicznego występujących w społeczeństwie oraz o możliwościach wsparcia	Liczba kampanii informacyjnych o problemach zdrowia psychicznego występujących w społeczeństwie oraz o możliwościach wsparcia	2
	9.2. Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych	Liczba osób objętych wsparciem terapeutycznym	50

	9.3. Poszerzenie oferty świadczonych usług poradnictwa psychologicznego dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego objętych wsparciem psychologicznym	20
10. Wsparcie dzieci i młodzieży z problemami zdrowia psychicznego	10.1. Prowadzenie akcji edukacyjnych w placówkach oświatowych o problemach i przyczynach problemów ze zdrowiem psychicznym oraz możliwych sposobach wsparcia wśród młodzieży	Liczba akcji edukacyjnych o problemach i przyczynach problemów ze zdrowiem psychicznym oraz możliwych sposobach wsparcia	4
Obszar: Osoby w kryzysie bezdomności			
<i>Cel główny</i>			
Ograniczenie skali i skutków bezdomności			
<i>Cele szczegółowe</i>	<i>Działania</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość docelowa wskaźnika</i>
11. Wsparcie osób zagrożonych lub pozostających w kryzysie bezdomności	11.1. Prowadzenie akcji informacyjnych o przyczynach i skutkach bezdomności	Liczba akcji informacyjnych o przyczynach i skutkach bezdomności	3
	11.2. Streetworking oraz prowadzenie pracy socjalnej wśród osób będących w kryzysie bezdomności	Liczba osób objętych pracą streetworkerów oraz pracą socjalną	60
	11.3. Prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób zagrożonych bądź będących w kryzysie bezdomności	Liczba mieszkań wspomaganych dla osób zagrożonych bądź będących w kryzysie bezdomności	1

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Opis systemu monitorowania (w tym harmonogram realizacji planu) i osiągnięcia wskaźników oraz ocena skuteczności i efektywności Planu

Monitorowanie będzie polegało na ciągłym zbieraniu danych w określonych odstępach czasowych oraz agregowanie ich celem przekazania do etapu ewaluacji. Etap monitorowania będzie prowadzony za pomocą wskaźników produktu i rezultatu.

W ramach etapu monitorowania zostaną określone:

- a) Źródła i częstotliwość pomiaru,
- b) Sposób gromadzenia, przeliczania/przetwarzania danych, porządkowania i agregowania danych oraz przechowywania danych.
- c) Zasady doraźnej ewaluacji planu celem podjęcia działań naprawczych.
- d) Zasady udostępniania informacji z monitoringu.

Istotne będzie również wdrożenie wszelkich niezbędnych środków bezpieczeństwa, które pozwolą na zachowanie zgodności zbierania i przetwarzania danych zgodnie z rozporządzeniem RODO.

Z uwagi na krótką perspektywę czasową Planu (do 2025 r.) niezwykle istotny będzie harmonogram jego wdrażania. Mając na uwadze doświadczenie kadry CUS w realizacji usług społecznych rekomendowane jest przyjęcie harmonogramu postępowania zaprezentowanego w poniższej tabeli. Do opracowania harmonogramu przyjęto następujące założenia:

- a) Maksymalny okres realizacji Planu to rok 2025.
- b) Przyjęcie Planu do realizacji nastąpi w 2023 r.
- c) Wdrożenie poszczególnych działań powinno następować w miarę ich gotowości, jednak powinno zakończyć się nie później niż na 3 miesiące przed końcem okresu realizacji.
- d) Założenia realizacji Planu zostaną ocenione pod kątem ich możliwości i efektywności wdrożenia.
- e) Plan będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco.
- f) Po zakończeniu okresu realizacji konieczna jest ewaluacja efektywności wdrażanych działań.

Tabela 7 Harmonogram wdrażania Planu

Zadanie	Okres realizacji
Opracowanie szczegółowego zakresu działań do realizacji w ramach Planu	Do 6 miesięcy od przyjęcia Planu
Rozpoczęcie wdrażania działań Planu	Od 3 miesiąc do 27 miesiąca od przyjęcia Planu
Monitorowanie realizacji Planu	Raz w roku, zgodnie z okresem sprawozdawczym
Ewaluacja efektów	Na zakończenie realizacji Planu

Źródło: Opracowanie własne

Do realizacji oraz oceny skuteczności i efektywności Planu niezbędna będzie koordynacja CUS w zakresie współpracy jednostek oraz podmiotów współpracujących w ramach jego realizacji. Koordynatorem Planu będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Koordynator (CUS) będzie odpowiedzialny za:

1. Przygotowanie systemu oceny realizacji usług społecznych realizowanych w ramach Planu,
2. Prowadzenie bazy danych do systemu oceny realizacji usług społecznych realizowanych w ramach Planu,
3. Prowadzenie ewaluacji Planu na podstawie danych zebranych w ramach systemu oceny realizacji usług społecznych realizowanych w ramach Planu. Ewaluacja Planu zostanie dokonana na następujących etapach:
  - a) bieżąca ocena w trakcie realizacji działań (on-going) - odpowiedź na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
  - b) ocena po realizacji działań (ex post) - ocena długoterminowego wpływu Planu - odpowiedź na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania Planu są trwałe?
4. Formułowanie wniosków i rekomendacji z przeprowadzonej ewaluacji.

Podsumowanie

Prezentowany Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych jest komplementarny do dokumentów strategicznych miasta Tarnowa. Podstawę opracowania Planu stanowiła diagnoza, która pozwoliła na zidentyfikowanie problemów oraz oczekiwań ostatecznych odbiorców Planu. Ponadto opracowując Plan kierowano się dokumentem pn. „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

Na podstawie ww. dokumentów, w ramach 5 obszarów (rodzina, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie psychicznym, osoby w kryzysie bezdomności) sformułowano cele główne, cele szczegółowe i działania.

Projektowanie celów i działań nie było zadaniem prostym. Niemniej jednak, w procesie projektowania kierowano się zasadą, aby Plan był dokumentem tzw. „szytym na miarę”, tj. odpowiadał lokalnym potrzebom oraz był realny do wykonania, tj. aby cele i działania zostały zrealizowane, a wskaźniki zostały osiągnięte.

W ramach opracowania celów i działań wyniki badań zestawiono z możliwościami koordynatora Planu. Dlatego też Plan jest kompromisem pomiędzy tym co oczekiwane i pożądane, a tym co jest możliwe i wykonalne. Przed opracowaniem celów i działań dokonano analizy dostępnych zasobów finansowych, materialnych i infrastrukturalnych, które będą mogły zostać wykorzystane w procesie wdrażania ww. Planu.

Istotna dla opracowania w części programowej była analiza kosztów dotychczas realizowanych usług społecznych, która stanowiła podstawę do kalkulacji kosztów realizacji Planu w przyszłości. Ponadto dogłębnej analizie poddano możliwe źródła finansowania Planu w przyszłości.

Bardzo ważnym elementem opracowania Planu było również oszacowanie docelowych wartości wskaźników. To wartości osiągniętych wskaźników będą podstawą do oceny czy realizacja Planu zakończyła się sukcesem. Oprócz szacowania wartości wskaźników został opracowany system monitorowania Planu opisujący sposób gromadzenia, przetwarzania, analizowania i raportowania zebranych danych.

W ramach realizacji Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych kluczowy będzie udział mieszkańców miasta Tarnowa.

Mając na uwadze wszystkie wymienione powyżej kwestie, realizacja Planu przyczyni się do poprawy jakości życia w mieście oraz wyrównywania szans oraz niwelowania dysproporcji społecznych.

Bibliografia

1. Dane BDL GUS
2. Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2021, GUS
3. Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2021 rok
4. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za 2022 rok
5. Program Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa na lata 2022-2023
6. Raport o stanie miasta 2022. Tarnów, maj 2023
7. Regulamin Klubu Wolontariusza Centrum Usług Społecznych w Tarnowie
8. Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2021 rok
9. Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Tarnowie za 2022 rok
10. Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok
11. Wykaz placówek zapewniających całodobową opiekę funkcjonujących na terenie woj. małopolskiego, posiadających wpis do Rejestru Wojewody Małopolskiego wg stanu na 1 sierpnia 2022 r.

Źródła internetowe:

1. <http://start-tarnow.pl/>
2. <http://www.psoni.org/nasze-placowki/dom-pomocy-spoecznej>
3. <http://www.spoldzielniaserwis.pl/>
4. <https://caritas.diecezja.tarnow.pl/>
5. <https://dpstarnow.diecezja.tarnow.pl/>
6. <https://stat.gov.pl/>
7. <https://tarnow.pl/>
8. <https://wupkrakow.praca.gov.pl>
9. <https://www.malopolska.uw.gov.pl/>
10. tarnow.naszemiasto.pl
11. www.cus.tarnow.pl

Spis tabel, wykresów, rysunków, schematów

Tabela 1 Struktura ludności – Gmina Miasta Tarnowa	5
Tabela 2 Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Tarnowa w 2022 roku.....	34
Tabela 3 Organizacje pozarządowe działające w 2022 roku na terenie Gminy miasta Tarnowa w obszarze włączenia społecznego	35
Tabela 4 Cele główne, szczegółowe i działania wraz z podmiotami odpowiedzialnym za realizację, adresatami i źródłami finansowania	47
Tabela 5 Kalkulacja kosztów realizacji Planu	57
Tabela 6 Tabela wskaźników	70
Tabela 7 Harmonogram wdrażania Planu	76
Wykres 1 Piramida wieku ludności Miasta Tarnowa, rok 2021.....	5
Rysunek 1 Rynek w Tarnowie.....	3
Rysunek 2 Mapa identyfikowanych wśród mieszkańców miasta - beneficjentów systemu pomocy społecznej, problemów społecznych wraz z określeniem poziomu ich występowania.....	8
Schemat 1 Drzewo celów i działań Planu	46

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku”

Deinstytucjonalizacja usług społecznych, stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na różnych szczeblach, wynikających np. ze: zmian w strukturze społecznej, starzejącej się populacji, wyzwań rynku pracy, przeobrażeń w obrębie rodziny, nowych form wykluczenia społecznego, nowego ryzyka socjalnego itp. Proces skutecznej deinstytucjonalizacji usług społecznych zmierza w kierunku przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.

Tarnów jest jednym z dwudziestu samorządów lokalnych w Polsce, który realizuje pilotażowy projekt pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Przedkładany do przyjęcia w drodze uchwały Rady Miejskiej w Tarnowie, dokument pt. „**Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku**”, obejmuje działaniem w pięciu obszarach takich jak: wsparcie rodziny i pieczy zastępczej, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, a także osoby w kryzysie bezdomności.

Plan umożliwia wyznaczenie priorytetów rozwojowych lokalnej polityki społecznej, kierunków rozwoju usług społecznych dla mieszkańców Tarnowa, wskazanie obszaru niezaspokojonych potrzeb społecznych. Wszelkie działania w tym zakresie zmierzają do rozwoju usług społecznych w społeczności lokalnej w celu zaspokojenia potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, przez opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu realizacji usług społecznych, który będzie gwarantował możliwość dokonania przez osobę potrzebującą wsparcia osobistego poprzez dobór optymalnej formy realizacji usługi.

Niniejszy dokument został opracowany na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa, przez ekspertów Instytutu Badawczego IPC Sp. z o.o. z Wrocławia. Ramy i struktura dokumentu uwzględniają rekomendowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „*Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych*”. Prace nad przygotowaniem Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025, prowadzono w sposób partycypacyjny, tj. z udziałem podmiotów i osób zainteresowanych procesem rozwoju usług społecznych na terenie miasta Tarnowa.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały jest uzasadnione.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia „Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa do 2025 roku”
Identyfikator dokumentu	11B83B77-430B-4E4A-A7A9-626BD8D07414

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-437950809
Numer seryjny	5D2E243A6E2757E80E787ECF3551A8E8
Osoba podpisująca	Dorota Krakowska
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.08.2023 14:15:03
Zakres podpisu	Kontrasygnata - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1073016609
Numer seryjny	05ADD382C5D9219C4C55C823807BD8E7
Osoba podpisująca	Piotr Stanisław Wardawa
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.08.2023 14:37:09
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1040178592
Numer seryjny	4602A6235741C380616FD6755F6BDCDE
Osoba podpisująca	Rafał Koścień
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.08.2023 14:58:06
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1498529329
Numer seryjny	6E7689305E93F617BC0F1AA9ACC9282D
Osoba podpisująca	Sławomir Kolasieński
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	30.08.2023 14:19:39
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL